

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU
ÖĞRENCİLERİNİN SPORLA SOSYALLEŞME
DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ**

ABDULSELAM ERDİMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

KAHRAMANMARAŞ 2016

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN
SPORLA SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE
GÖRE İNCELENMESİ**

Abdulselam ERDİMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. ÜNAL TÜRKÇAPAR**

Jüri Üyesi
Doç.Dr. Tamer KARADEMİR

Jüri Üyesi
Yrd.Doç.Dr. Murat ATASOY

KAHRAMANMARAŞ-2016

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Abdulselam ERDİMEZ tarafından hazırlanan “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi” adlı bu tez, jürimiz tarafından 02 / 06 / 2016 Tarihinde oy birliği ile Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr.Ünal TÜRKCAPAR(DANIŞMAN) .....
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı , K.S.Ü.

Doç.Dr.Tamer KARADEMİR (ÜYE) .....
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı , K.S.Ü.

Yrd.Doç.Dr.Murat ATASOY (ÜYE) .....
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı , A.E.Ü.

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Mehmet BOŞNAK .....
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada, alıntı yapılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Abduselam ERDİMEZ

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Eğitimim süresi boyunca her türlü bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, tezimin her aşamasında ilgi ve desteğini aldığım ve fikirlerinden faydalandığım saygıdeğer hocam Yrd.Doç.Dr.Ünal TÜRKÇAPAR'a, Yrd.Doç.Dr.Murat ATASOY'a, Doç.Dr.Tamer KARADEMİR'e

Eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen ailem ve eşim Selma ERDİMEZ'e

Ayrıca anketlerin uygulanması aşamasında misafirperver yaklaşımlarından dolayı değerli okul müdürlerimize, vakitlerini çalışmamıza ayıran hocalarımıza, büyük bir sabır ve ciddiyetle anketleri doldurarak bu çalışmada büyük pay sahibi olan öğrenci kardeşlerime şükranlarımı sunarım.

Emeği geçen herkese teşekkür ederim.

02.06.2016

Abduselam ERDİMEZ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN SPORLA SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

**Yüksek Lisans Tezi
Abdulsalam ERDİMEZ**

ÖZET

Bu çalışmada Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek üzere literatür taraması yapılarak araştırmanın problemine ilişkin bilgilere yer verilerek, öğrencilerin sosyal duygusal öğrenmeleri ve bu ilişkiyi etkileyebileceği düşünülen okul, yaş, cinsiyet, okudukları sınıf, anne eğitim, anne meslek, baba eğitim, baba meslek, boş zaman faaliyetleri, nerde kaldıkları, aile gelir durumu, okudukları bölüm, spor yapıp yapmadığı, haftada kaç saat spor yaptığı değişkenlere ilişkin bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir.

Araştırmanın 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi, Fırat Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi'nde eğitim-öğretim gören toplam 500 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında/Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümleri, 1.- 2.- 3. ve 4. sınıflarda eğitim-öğretim 25'er kişi olmak üzere her üniversiteden 100 toplamda ise 500 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında öğrencilerin spor ve sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Şahan (2007)(1) tarafından geliştirilen "Spor ve Sosyalleşme Ölçeği" ve öğrenciler hakkında bilgi toplamak için "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Şahan (2007)(1) tarafından geliştirilen Spor ve Sosyalleşme Ölçeği'nin cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,84 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma grubundan elde edilen veriler istatistiksel paket program yardımı ile analiz edilmiştir. Demografik bilgilerin sayısal değerlendirilmesinde frekans ve yüzdelik hesaplamalar yapılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce normallik dağılımlarına Kolmogorov- Simirnov testi ile bakılmış ve dağılımların normal dağılmadığı gözlemlenmiştir. Bu yüzden ikili karşılaştırmalar non-parametrik test grubunda yer alan Mann-Whitney U testi, çoklu karşılaştırmalar ise Kruskal Wallis testi ile analiz yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık derecesi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Spor, Sosyal, Sosyalleşme, Beden Eğitimi ve Spor
Sayfa Adedi : 91

Danışman : Yrd.Doç.Dr.Ünal TÜRKÇAPAR

**SEARCHING THE STUDENTS' SOCIALIZED LEVEL WITH SPORTS
ACCORDING TO DIFFERENT FACTORS IN PHYSICAL EDUCATION AND
SPORT TEACHING ACADEMY**

**Master Thesis
Abduselam ERDİMEZ**

ABSTRACT

It is aimed to search the level of socialized of Physical Education and Sport Teaching Academy students according to different factors with this working. Just about to achieve this aim of the survey, by scanning literature and by including the information about the problems of the survey, some facts and comments like the schools which is thought that effect students social and emotional learning, age, gender, grade ,education of thier parents, occupations of their parents,the place where they stay, income of their parent, class, whether they do sports or not, how often they do sports in a week are found.

In this survey, in 2015-2016 Education years ,there are tottaly 500 students who continue their education in different universities such as Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Harran University, Ahi Evran University, Fırat University i ve Erciyes University. The Physical Education and Sport Teaching classes in Physical Education and Sport Teaching Academy , with 25 students in each class in 1,2,3 and 4th grade , 100 students and in total 500 students are involved in this survey. In gathering the datas of survey, according to determine the sports and socialized levels of students “sports and socialized scale “ and to gather information about students “Personal Information Form” which are developed by Şahan (1) are used. The cronbachalpha reliability coefficient of Sports and Socialized Scale that developed by Şahan (1) is counted as 0.84.

The datas that gathered from survey groups are analized with the help of statistical package programme. Frequency and commission calculation is done in evaluation of digital demografic information. Just before to analize datas, normality distribution is reviewed with Kolmogorov- Simirnov test and it is observed that distribution is not done well. Therefore dual comparation is analized with Mann-Whitney U test that placed in non-parametric test , and multiple comparation is analized with Kruskal Wallis test. Statistical meaningfulness level is accepted as $p < 0.05$.

Key Words : Physical education ,sports, social, socialized, Physical Education and sports

Page Number : 91

Supervisor : Yrd.Doç.Dr.Ünal TÜRKÇAPAR

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR	I
ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR.....	VI
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
1.1.Problem	1
1.1.1 .Problem Cümlesi	2
1.2. Alt Problemler	2
1.3.Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.7. Tanımlar	4
1.8. Konu ile İlgili Önceki Çalışmalar	5
2. GENEL BİLGİLER.....	7
2.1.Beden Eğitimi Kavramı	7
2.1.1. Beden Eğitiminin Tarihi Gelişimi.....	8
2.1.2 . Beden Eğitiminin Önemi	11
2.1.2.1. Sağlık açısından Önemi	13
2.1.2.2. Kas İskelet Sistemi Üzerindeki Etkileri.....	13
2.1.2.3. Diğer Vücut Sistemleri Üzerindeki Etkileri.....	14
2.1.2.4. Ruhsal ve Sosyal Sağlığımız Üzerine Etkileri.....	14
2.1.2.5. Gelecekteki Yaşantımız Üzerine Etkileri.....	15
2.1.2 .6. Estetik Yönden Önemi.....	15
2.1.2 .7. Felsefi ve Pedagojik Yönden Önemi	15
2.2. Beden Eğitiminin Amaçları	17
2.2.1. Beden Eğitiminin Genel Amaçları	18
2.2.2. Beden Eğitiminin Özel Amaçları.....	20
2.3. Beden Eğitiminin Faydaları.....	21
2.3.1. Fizyolojik ve Biyolojik Faydaları.....	23

2.3.2. Sosyolojik Faydaları.....	26
2.3.3. Psikolojik Faydaları	29
2.3.4. Ekonomik Faydaları.....	31
2.4. Spor Kavramı.....	32
2.4.1. Sporun Tanımı.....	35
2.4.2. Sporun Dünya Tarihindeki Yeri ve Gelişimi	37
2.5. Sosyoloji ve Sosyalleşmenin Kavramı	38
2.5.1. Sosyalleşmenin Özellikleri	40
2.5.2. Sosyalleşmenin Safhaları	41
2.5.3. Sosyalleşmenin Genel Vasıtaları	43
2.5.3.1 Aile.....	43
2.5.3.2 Eğitim Kurumları	43
2.5.3.3 Arkadaş Grupları.....	44
2.5.3.4 Kitle İletişim Araçları	45
2.6. Sosyalleşme ile Beden Eğitiminin İlişkisi	45
2.7. Sosyalleşme ile Sporun İlişkisi.....	46
2.7.1. Sosyal Bütünleşmeye Katkısı Bakımından Sporun Yeri	49
2.8. Türkiye’de Sosyalleşme Süreci ve Spor	51
3. GEREÇ VE YÖNTEMLER	53
3.1. Araştırmanın Modeli.....	53
3.2. Çalışma Grubu	53
3.3. Verilerin Toplanması	53
3.4. Veri Toplama Araçları.....	54
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	54
4. BULGULAR.....	55
5. TARTIŞMA	67
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	73
7. KAYNAKLAR	76
8. TABLOLAR DİZİNİ.....	85
9. EKLER DİZİNİ	87
10. EKLER.....	88
11. ÖZGEÇMİŞ.....	91

KISALTMALAR

BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
SPSS	: Statistical Package For Social Sciences
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TMOK	: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
YY.	: Yüz Yıl
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Geliştirme
SDÖ	: Sosyal Duygusal Öğrenme
SDÖB	: Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri
Akt	:Aktaran
Ark	:Arkadaşları
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SS	: Standart Sapma
X²	:Kruskal Wallis
Z	:Mann Witney U Testi
N	:Kişi Sayısı

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Bu bölümde, araştırmanın yapılmasını gerektiren problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları sunulmuştur.

1.1. Problem

Günümüzde stresli ve yoğun çalışmaların dışında teknolojinin yoğun kullanılmasından dolayı insanların sosyal ortamdan uzak kalması nedeniyle üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesi konusunda beden eğitimi ve sporun faydalarının olup olmadığı bu çalışmada araştırılmıştır.

Özbey'e (2) göre spor, çocukluktan itibaren temel gelişim alanlarını olumlu yönde etkiler. Özellikle ruhsal, bedensel ve bilişsel gelişimine olumlu katkılarda bulunur. Ayrıca, benlik saygısının gelişmesini ve sosyal beceri kazanmasını destekler. Çocuğun sosyal yaşama uyum sağlamasına zemin hazırlar ve sosyal yeterliliğe ulaşmasını kolaylaştırır; çünkü spor etkinliklerinde belirlenmiş kurallar mevcuttur. Çocuğun bu kurallara uygun hareket etmesi, ileriki yaşamında sosyal kurallara uyum sağlamasına bir hazırlık basamağı sayılır. Sosyal uyum becerilerinin kazanılması oldukça önemlidir; çünkü insan ruh sağlığının kabul edilir düzeyde olmasının önkoşulu sosyal uyumdur.

Günümüzde spor, insanı ilgilendiren birçok bilim dalı ile ilgilidir. Bu nedenle, spor bilim dalı multidisipliner bilim dalı olarak nitelendirilebilir. Eğitim, hekimlik, ekonomi, sosyoloji, psikoloji, felsefe, hukuk, biyoloji, politika, beslenme, antropoloji, ergonomi, fizyoloji, farmakoloji, biyogenetik, biyomekanik gibi alanlarla etkileşim olan çok yönlü bir bilim dalıdır (3).

Özellikle gençlerin sosyalleşme sürecinde aile (birincil), toplumsal çevre, arkadaş grupları, kitle iletişim araçları (ikincil) ve grupların etkisinin son derece fazla olduğu ifade edilmektedir. Bunların dışında araştırma amacına uygun olarak beden eğitimi ve sporun, toplumla etkileşimde bir sosyalleşme aracı olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır (1).

1.1.1. Problem Cümlesi

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde farklılıklar var mıdır.?

1.2. Alt Problemler

1. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde cinsiyete göre farklılıklar var mıdır?

2. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde yaşa göre farklılıklar var mıdır?

3. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde okuduğu bölüme göre farklılıklar var mıdır?

4. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde ailenin toplam aylık gelirin e göre farklılıklar var mıdır?

5. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde okuduğu sınıfa göre farklılıklar var mıdır?

6. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde anne baba mesleğine göre farklılıklar var mıdır?

7. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde annenin eğitim durumuna göre farklılıklar var mıdır?

8. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde babanın eğitim durumuna göre farklılıklar var mıdır?

9. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde kaldığı yere göre farklılıklar var mıdır?

10. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde düzenli spor yapmasına göre

farklılıklar var mıdır?

11. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesinde haftada kaç saat spor yaptığına göre farklılıklar var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sporla sosyalleşme düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Sporun üniversite öğrencileri üzerinde sosyalleşmelerinde etkisinin olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Spor bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımı sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kişinin sosyalleşmesinde ve sosyal becerilere sahip olmasında önemli bir role sahiptir. Modern toplumlarda sporun çoğunlukla kolektif bir etkinlik olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sportif faaliyetler aracılığıyla, spor ile ilgilenen bireyler değişik insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir. Spor, bireyin kendi dar dünyasından kurtularak başka ortamlarda, başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlar ile diyalog içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Bu yönü ile sporun, yeni dostlukların kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir (4). Başlangıçta kişisel bir olgu olarak başlayan sportif faaliyetler, daha sonraları toplumsal bir nitelik kazanmasıyla daha geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır (5).

Spor ve sosyalleşme ilişkisinin temelinde her yaştan ve gruptan insanın spora nasıl yönlendirildiği ve buradan edinilen tecrübelerin onun yaşamını nasıl etkilediği soruları yatar. Bu sorular, sporda toplumsallaşmanın iki aşamada gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Ön sosyalleşme denen birinci aşama, kişinin bir sosyal davranış alanı olan sporla ilişkiye geçmesi sürecidir. Sporda sosyalleşmenin ikinci aşamasının konusu, sporda edinilen tecrübelerin kişinin yaşamını nasıl etkilediği sorusunu oluşturur. Sporda kazanılan sosyal beceriler yaşamın diğer alanlarında da etkili olabilir mi? Yada burada edinilen davranış özellikleri günlük yaşama taşınabilir mi? Uzun müddet bu transferin mümkün olduğu varsayılmış ve bu konuda yorumlar doğruluğu iyice sorgulanmadan bilimsel bir gerçek gibi benimsenmiştir (6).

1.5. Araştırmanın Varsayımları

- Seçilen araştırma grubunun evreni temsil ettiği kabul edilmektedir.
- Ölçekler yoluyla edinilen bilgiler, örnekleme dâhil edilen öğrencilerin görüşlerini tam olarak yansıtmaktadır.
- Kullanılan veri toplama araçları, araştırma amacına yönelik elde edilecek bilgiler için yeterlidir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Şahan'ın (1) geliştirmiş olduğu Spor ve Sosyalleşme ile ilgili değişkenler anketinde elde edilen veriler ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Ahievran Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu 2015-2016 Eğitim ve Öğretim yılında Öğretmenlik Bölümü okuyan öğrencilerle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Beden Eğitimi: Beden eğitimi kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktadır. İnsanın, toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbiriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibarıyla sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi, insanın sosyalleşebilmesi ve kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde yol almasında büyük rol oynar. Beden eğitimi bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimnastiğe, spora dönük alıştırmalar ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (7).

Spor: Spor; evrensel kültürün bir parçası olarak dünyada dili, ırkı, dini farklı insanları birleştiren önemli bir unsurdur. Günümüzde spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikleriyle önemli bir hizmet sektörü olarak kabul edilmektedir (8).

Sosyalleşme: Şüphesiz insanlar, yaşadığı toplumda davranışlarıyla kendini ifade eder ve bu davranışları sayesinde toplumun diğer fertlerinden ayrılırlar ve birey olarak toplum içerisinde var olurlar. Tüm bireyler bir grup içinde doğar ve toplumsal niteliklerini bu gruplarda kazanırlar. Bir toplumun yaşam biçimiyle, o toplumda yaşamak için gereken bilgilerle değerler, gruplar aracılığıyla bireye aktarılır. Bu bilgi ve değerlerin benimsetilmesiyle birey, belirli bir toplumun üyesi olma özelliği kazanır. İnsanların fiziksel çevrelerine uyum çabalarının neticesinde tarihsel bir gelişme ile birlikte ortaya çıkmış örgütlere “toplum” denir. Toplumsal örgütlenme, insanın varlığını devam ettirebilme ve çoğalma imkânını artırdığı için onun, zaman içinde geliştirdiği bir uyum biçimidir. Toplumsal hayat sayesinde, insan kendisini diğer canlı türlerinden ayıran niteliklerini ortaya çıkarmış, sosyalleşmiş, geliştirmiş ve kültürünü yaymıştır (9).

1.8. Konu ile İlgili Önceki Çalışmalar

Beden eğitimi kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktadır. İnsanın, toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbiriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibarıyla sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi, insanın sosyalleşebilmesi ve kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde yol almasında büyük rol oynar (7).

Spor ve sosyalleşme ilişkisinin temelinde her yaşta ve gruptan insanın spora nasıl yönlendirildiği ve buradan edinilen tecrübelerin onun yaşamını nasıl etkilediği soruları yatar. Bu sorular, sporda toplumsallaşmanın iki aşamada gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Ön sosyalleşme denen birinci aşama, kişinin bir sosyal davranış alanı olan sporla ilişkiye geçmesi sürecidir. Sporda sosyalleşmenin ikinci aşamasının konusu, sporda edinilen tecrübelerin kişinin yaşamını nasıl etkilediği sorusu oluşturur. Sporda kazanılan sosyal beceriler yaşamın diğer alanlarında da etkili olabilir mi? Yada burada edinilen davranış özellikleri günlük yaşama taşınabilir mi? Uzun müddet bu transferin mümkün olduğu varsayılmış ve bu konuda yorumlar doğruluğu iyice sorgulanmadan bilimsel bir gerçek gibi benimsenmiştir (6). Sportif etkinliklerin kişilik üzerindeki etkilerini genelleyecek olursak da; karakteri şekillendirdiği, takım sporlarının işbirliği yapmayı öğrettiği, bireysel sporların kişisel disiplini geliştirdiği, mücadele duygusu kazandırdığı, liderlik özelliğini ve özgüveni geliştirdiği, tehlikeli idmanların cesareti artırdığı, iletişim becerilerini geliştirdiği, saldırgan dürtülerini, doğal yolla veya sosyal

kurallara uygun olarak boşaltmayı, sporcu-antrenör ilişkisini geliştirerek sporcunun sosyalleşme sürecini hızlandırdığı söylenebilir (77).

Beden eğitiminin en önemli amaçlarından biri, öğrencilerin sağlık durumlarını temin etmektir. Çünkü diğer müfredat programlarında yer verilmeyen fiziksel sağlığın temini, beden eğitiminin yegane sorumluluğudur. Zaten araştırma neticesinde elde edilen delillerin birçoğu, genel sağlık için beden eğitiminin önemini göstermektedir. Diğer taraftan çok sayıda araştırma bulguları, fiziksel sağlığın geliştirilebileceğini ispat etmiştir. Ama bir taraftan da bazı beden eğitimciler, sosyal ve psikolojik amaçların başarılabilmesine şüphe ile bakmaktadırlar, çünkü onlar, bu araştırmalarla sağlanan bulguların hala yetersiz olduğuna inanırlar. Bunlara rağmen fiziksel sağlığın gerekliliğine de öncelik verilir (43).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Beden Eğitimi Kavramı

Beden eğitimi, kişinin fiziksel hareketlere katılmak suretiyle davranışlarında kasıtlı olarak beden eğitiminin amaçlarına uygun (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) değişme meydana getirme sürecidir. Beden eğitiminde eğitimin diğer alanlarından farklı olarak “hareket etmeyi öğrenme ve hareket yoluyla öğrenme” esas alınmaktadır. Bir başka deyişle beden eğitimi “fiziksel hareket yoluyla insanın eğitilmesidir”. Hareket etmeyi öğrenme, temel hareketler, spor, jimnastik , suda yapılan etkinlikler ve dansa kadar çeşitli bedensel etkinliklerin öğrenilmesidir. Amaç, her türlü beden eğitimi programları yoluyla, kişiye bedenini verimli ve etkili biçimde nasıl kullanabileceğini öğretmektir. Hareket yoluyla öğrenmek ise beden eğitimini çocuklara ve gençlere zihinsel, sosyal ve duygusal açıdan olumlu katkıda bulunmayı esas alır (10). İnsanların beden, ruhen ve fikren gelişmesini, organizmanın bütünlüğünü zedelemeyen dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayan, bireyi kendisine ve bulunduğu topluma yararlı bir insan olarak yetiştiren bilimsel beden faaliyetlerine beden eğitimi denir (11). Aracı'ya (12) göre beden eğitimi bireyin beden sağlığını ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, jimnastiğe, spora dönük alıştırmaya ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir.

Pepe'ye (13) göre beden eğitimi ve sporun farklılığı, teorik olarak şu noktalarda ortaya çıkmaktadır: Beden eğitiminde amaç, rekor kırma ve şampiyonluk değildir; beden eğitimi mümkün olduğunca yarışmadan kaçınır ya da oyun-mücadele-ağır kas çalışmalarını asgari düzeye indirerek hafifletir. Çalışmanın ölçüsünü ayarlar. Oysa spor, kişiliğini geliştirmek için bedeni zorlamaktan çekinmez. Çünkü bir noktada kazanmak hem ekonomik, hem sosyal statü ve ayrıca devletlerarası yarış açısından önem arz etmektedir. İnsan bütününe oluşturan fiziki, ruhi ve zihni vasıfların, bulunduğu yaşın ve genetik potansiyelin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılması için bedeni aktiviteler ve oyun yoluyla yapılan faaliyetlerin bütünüdür (14). Diğer bir tanımda ise beden eğitimi, insan bedenselliğinin gelişmesi için eğitim değeri taşıyan ve özellikle insanın beceri ve yeteneklerinin gelişmesi için yönelik, bu yetenekleri bir araç yapmaksızın yapılan planlı çalışmaların tümüdür (15). Eğitime yapılan yatırım, en karlı

ama sonucu geç alınan yatırımdır. Beden eğitimi ise bu sistemin bütünlüğü içinde önemli bir yeri olan olgudur. Beden eğitimi insanı bütün yönleri ile etkileyebilmektedir. İşte bu sebepten dolayı beden eğitimi ve spor eğitim sistemi içinde büyük bir pay sahibidir. Fakat beden eğitiminin bireylere yararlı bir eğitim sistemi haline getirilebilmesi için sadece iyi bir eğitim programı yeterli değildir. Dersin tam olarak bireyleri olumlu etkilemesi ve eğitmesi için dersin uygulamalarının etkin olması gerekmektedir (16).

Beden eğitimi kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktadır. İnsanın, toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbiriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibarıyla sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi, insanın sosyalleşebilmesi ve kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde yol almasında büyük rol oynar (7). Kısaca beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığını korumaya beden becerilerini geliştirmeye yönelik gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyun, jimnastik gibi spora dönük alıştırmalar ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (17). Beden eğitimi, vücudun dengeli gelişimi için yapılan alıştırmaların tümü ve dolaylı olarak iyi bir takım alışkanlıklar kazandırma; sporda ve toplu çalışmalarda kendine güvenle birlikte başarıya ruhu ve centilmenlik duygularını geliştirme işidir (18).

Özmen'e (19) göre kişiler tüm yaşantıları boyunca ve her türlü durumlarda sağlıklı, güçlü ve dayanıklı olmak zorundadır. Bunun yanı sıra kişinin kendine güvenilir, disiplinli ve davranışlarında ölçülü olması istenir. Bütün bu davranışlar düzenli beden eğitimi çalışmalar sırasında elde edilir. DPT'nin (20) V. Beş yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporunda yer aldığı şekliyle ise, "Spor, insan bütününe oluşturan ve insanın fiziki, ruhi ve zihni niteliklerinin bulunduğu, yaşının ve kapasitesinin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılabilmesi için rekabet olmaksızın yaptığı faaliyetlerin tamamıdır.

2.1.1. Beden Eğitiminin Tarihi Gelişimi

Canlılığın tek belirtisi olan hareket, aynı zamanda vücut eğitiminin de başlıca vasıtalarından biridir. Hareket canlılığın görüntüsü olup, ilkel zamanlarda zorunlu yaşama faaliyetleri şeklinde kendini gösterir. İnsan güdülleri ile yapıldığı zaman doğal

hareketler adını alır. Bu hareketlerin çeşidi ve değeri insanların yaşadıkları coğrafi bölge ve şartları ile buldukları toplumun uygarlık seviyelerine göre değişmektedir. Özellikle erkeklerin, aile fertlerine karşı kendilerini beslenme, korunma ve barınma gibi işlerden sorumlu saymaları, güçlerini ve vücutlarını kullanarak mücadele etmelerini zorunlu kılmıştır. İlk insanların Neolitik devirde, kendilerinden güçlü olan hayvanlardan kaçmak, daha zayıf olanlarını yakalamak amacıyla koşma eylemine girmeleri vücut alıştırmaları ile ilgili olarak gerçekleştirdikleri ilk davranışları olmuştur (21). Beden Eğitiminin fert ve toplum gücünü ve sağlığını geliştirici değerinin çok eskiden beri takdir edilmiş olduğu, tarih öncesi ve kültür çağları insanların yukarıda açıklanan hareket şekillerini uygulamış olmaları ile ispatlanır. Her ne kadar bu konuda en eski çağlara ait kalıntılar pek sınırlı ise de bunlar yine İ.Ö. 4.-5. bin yıllarına kadar geriye gidip, o çağlarda yaşamış uygarlıkların beden eğitimi anlayış ve uygulayış tarzlarını kavramak olanağını verecek niteliktedir (21). İlk insanların tabiat güçlerine karşı tek başlarına yaşama savaşı verdiği tarih öncesi çağlarda beslenme, korunma, savunma, barınma, giyinme çabasına dönük hareketlerini ve doğa ile mücadelesini beden kültürü saymak mümkün değilse de, neolitik dönemin bilinci içerisinde insanın doğaya hâkim olmaya yüz tuttuğu dönemden itibaren başladığını gördüğümüz bilinçli hareketlerinin bir başlangıcı olarak saymamak da mümkün değildir (3).

Anadolu 'da M.Ö. 2000 yıllarında ilk uygarlığı Hititlerin kurduğu bilinir. Kral Hattuşil, M.Ö. 13. yüzyılda yaşamış, Hititlerin büyümesinde hizmeti geçmiştir. Hattuşil, savaş dönüşü başkente gelirken başkentten çıkan koşuculardan kim Hattuşil'in yanına önce gelirse, O'na ödül verdiği kaydediliyor. Bu ödüle de o zamanlar mira horluk ödülü deniyordu. Bu günkü anlamıyla seyis başı demek olan mira horluk o zamanların atletizmi olarak biliniyor (22). Türklerin bugün ki futbola benzeyen bir oyunu Kaşgarlı Mahmud'un dokuz yüzyıl önce yazdığı "Divan-ı Lügat-it Türk" adlı eser tanıklık etmektedir. Kaşgarlı Mahmud, top ve top oyunlarının XI. Yüzyıl Türk toplum hayatında oldukça yaygın olduğunu belirtmektedir (23). "Tarihte bir başka spor türü, kural olarak araçla yapılan ve temelde insanın doğayla girdiği savaşımın taşıma-ulaştırma gereksinmelerini yansıtan bedensel eylemlerdir; tunç çağı kökenli savunma ve saldırı sporlarından bir-iki bin yıllık gecikmeyle tarih sahnesine çıkan bu sporları, bir bakıma, demir çağının (Başlangıç İ.Ö 1700) bedensel eylemleri sayabiliriz. Söz gelişi biniciliğin kökenleri, insanların atları evcilleştirmelerine kadar gitmekle birlikte, 'ilk at sırtındaki adam', Anadolu'da bulunan ve yaşı İ.Ö. 1400 olarak saptanan bir heykelcik; tarihin ilk

kürekçileri, yelken öncesi dönemin savaş gemilerini devindiren köleler; aynı şekilde ilk kanocular, Amerikan Kızılderilileri, boş zaman yelkenciliğinin ilk gerçekleşme biçimleri de, başta Mısır, Eski-Akdeniz uygarlıklarında dinlenme yeri olarak kullanılan yatlardır” (24).

Mısırlılar ise bedensel faaliyetleri güçlü ordular kurmak, mesleki ve dini amaçlarına ulaşmak için ve eğlence mahiyetinde de yapmışlardır. Mısırlılar başta güreş olmak üzere avlanma, silah kullanma, okçuluk, koşu, atlama, yüzme ve top oyunları ile uğraşmışlardır.. Eski Antik Yunan’da beden eğitimi genel eğitimin en önemli bölümünü oluşturmaktaydı. Yunan uygarlığının ilk dönemlerin de Homeros’un “İlyada ve Odisea” adlı eserinde, boks, güreş, cirit, disk, okçuluk, yarışlarının yapıldığına dair bilgilere rastlanmaktadır. Ruh için müzik, beden için jimnastik yapılması üzerinde durulmuştu. Isparta’da beden eğitimi güçlü ordular kurmak amacıyla yapılmıştı. Atinalılar beden eğitimini vücudu geliştirmek, estetik yönden ve daha hareketli bir yaşam sürdürmek için yapmışlardır. Roma’da beden eğitimi askeri ve iyi sağlık kazanmak amacıyla ele alınmış, beden eğitimi çalışmalarında; okçuluk, eskrim, cirit, koşu, yüzme, güreş spor branşlarına yer verilmiştir. Romalılar, Yunanlıların aksine profesyonelliği amatörlüğe tercih ederek; gladyatör kavgaları ve vahşi hayvanlarla mücadele gibi kanlı gösterilere katılmışlardı. Romalıların yıkılması ile karanlık çağda Skolastisizm’in etkisiyle beden eğitiminin ortadan kalktığı görülür (25).

1893 yılında Harward Üniversitesi ilk olarak beden eğitiminde akademik dereceyi vermeye başladı. Thomas Wood (1870-1942) beden eğitimi yoluyla eğitimin amaçlarına ulaşılmasındaki öneme dikkat çekmek istedi. J.F.Williams (1886-1966) programlarda bireyin bir bütün olarak gelişmesine katkıda bulunacaksa, bedensel hareketlere yer verilmesini istemişti. Williams “beden aracılığıyla eğitim” düşüncesini reddedip beden eğitimi üzerinde durmuştur. Wood, Cassidy ve Williams 1927 yılında yazdıkları eserde beden eğitiminin biyolojik, psikolojik, sosyolojik temellerine değinip genel eğitim içindeki önemini vurgulamışlardır (25).I.ve II. Dünya savaşlarından sonra askerlerde görülen güçsüzlük, dayanıksızlık gibi eksiklikler, dikkatleri fiziksel yapının geliştirilmesi yönünde beden eğitimi çalışmalarına önem verilmesine yöneltmiştir (26).

2.1.2 . Beden Eğitiminin Önemi

Beden eğitimi etkinlikleri toplumsal olarak kurallara ve yasalara uyan, yandaşına ve karşıtına saygı duyan, güzeli, doğruyu alkışlayan, başarısızlığı araştıran bilinçli toplumlar oluşturur (27). Beden eğitimi dersi ve spor, insanların zihni ve fikri gelişimle birlikte bedeni gelişimlerinin uyumlu olması, insanların içinde yaşadıkları toplumlarda daha sağlıklı dengeli, verimli ve daha mutlu olmalarında önemli bir rol oynar. Bunun yanında toplumların beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılmaları ve sonucunda da elde edecekleri başarıları yoluyla kendi ülkelerinin tanıtımını ve propagandalarını yapmaları açısından önem taşır (17). Beden eğitimi çalışmaları, belli hareketlerin öğretilmesinden çok, sosyal ve psikolojik yönden önemlidir. Çocuk beden eğitimi çalışmalarına katılarak kişisel deneyimini, yaratıcılığını, taklit yeteneğini geliştirir ve sorumluluk duygusu kazanır (28). Motor kontrolü iyi gelişen bir çocuk, diğer arkadaşları tarafından daha kolay kabul görür ve bu durum onun toplumsal becerileri öğrenmesine olanak sağlar. Ayrıca ileri düzeyde gelişim gösteren çocukta liderlik özellikleri gözlenebilir. Beden eğitimi programları sırasında çocuk sırada beklemeyi, iş bölümü yapmayı, grup içinde gereken davranışları yerinde ve zamanında yapmayı aktif bir şekilde öğrenme fırsatı bulur (29).

Bunların yanında toplumların beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılmaları ve sonucunda da elde edecekleri başarıları yoluyla kendi ülkelerinin tanıtımını ve propagandalarını yapmaları açısından da önem taşır. Yine beden eğitimi ve spor, insanların zihni ve fikri gelişimle birlikte bedeni gelişimlerinin uyumlu olması, insanların içinde yaşadıkları toplumlarda daha sağlıklı dengeli, verimli ve daha mutlu olmalarında da önemli bir rol oynar (17). Beden eğitimi yalnız yaşamın koruma ve geliştirilmesine yardım etmez, insanı ruhsal ve düşünsel yaşama yönelterek kendi biyolojik varlığında yüceltir. Günümüzde ise öğrencilere daha çok bilimsel alana hitap edilerek aşırı bir kuru bilgi yüklenilmeye çalışılmaktadır. Eğitime uygun olarak göz önüne alınması gereken psikomotor alan işlememekte ihmal edilmektedir (30).

Beden eğitimi programlarının öğrencilerin sağlıklı bir yaşantıya sahip olmalarına da etkisi vardır. Sağlıklı öğrenciler, daha etkili öğrenebilirler. Eğitim sistemi içindeki öğrenme görevlerini yapabilmek için daha çok enerjiye sahip olurlar. Bu durum öğrencilerin, sadece öğrenme yaşantılarında değil, günlük yaşamları için de gereksinimleri olan enerjinin ve canlılığın kaynağını oluşturur. Eğitimin başlıca amacı

öğrencilerin topluma üretken bireyler olarak hazırlanması olduğundan, bireylerin sağlık ve refahlarına da dikkat etmesi gerekmektedir. Düzenli fiziksel aktivitede bulunmak kişinin tüm sağlığını geliştirir. Sağlıklı yetişkinlerden oluşan toplumlarda, bireyler daha etkili ve üretken bir biçimde çalışabilirler. Beden eğitimi programları, öğrencilere bir ömür boyu fiziksel aktivitede bulunmalarını sağlayan becerileri, bilgi ve davranışları kazanmalarını sağlayabilir (31).

Koçak ve Kartal'a (32) göre Beden Eğitimi derslerinin ülkemizde okullara girişi yeni olmakla beraber günümüz Türk Milli Eğitim amaçları içinde beden eğitimi "Öğrencilerin kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu ve iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi yapıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmesine katkıda bulunacak bir eğitim alanı" olarak ele alınmıştır.

Diğer taraftan bedensel aktivitelerin insan yaşamının önemli bir boyutunu oluşturduğu ve fiziksel etkinliklerin örgün eğitim sürecinin bir parçası olduğu kabul görmüş ve bilimsel olarak ortaya konulmuştur. Dünya genelinde okullarda uygulanan beden eğitimi programlarının önemi ve statüsü her geçen gün sorgulanmaktadır. Bu durum beden eğitimine daha az zaman ayrılması, diğer eğitim alanları ve etkinliklerin beden eğitimi alanını ihlal etmesi ve beden eğitimi öğretim programının kalitesine yönelik müdahaleler şeklinde kendisini göstermektedir. Bu ciddi ikilem bedensel sağlığı tehlikede, yaşam fonksiyonlarını yerine getiremeyen, fiziksel uygunluk düzeyleri yetersiz çocuk ve gençlerin görülmesine sebep olmakta, obezite vakalarında artış, gereksiz hastalıklar ve erken ölümler gözlenmektedir. Beden eğitimi spor etkinlikleri çocuğun sağlıklı gelişiminde önemli bir işleve sahip olmasının yanı sıra, sosyal ve duygusal gelişim yönünden de olumlu katkıları sağlamaktadır. Bu etkinlikler, yaratıcılık, liderlik gibi yetenekleri işlevsel hale getirmekte, mücadeleci, azimli, uyumlu, üretken, kararlı, birbirine saygılı ve anlayışlı olma, kurallara uyma, işbirliği yapma, bağımsız davranma, kendini disipline etme, çalışkan ve gayretli olma gibi kişilik özelliklerini geliştirmektedir (33).

Erkal ve Güven'e (34) göre insanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradeyi güçlü kılmanın yanı sıra, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni gerçekleştirmek, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde de spor önem taşımaktadır. Sosyalleşmenin ve ferdin gelişmesinin ömür boyu sürdüğünü düşünürsek, konunun önemi daha iyi fark edilebilir.İnsanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbiriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına karşı saygılı, dürüst davranması; zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibariyle sağlıklı olmasına bağlıdır. Bu amaç ve ilkeye bağlı kalındığı sürece, beden eğitimi sadece tek yönlü gelişimi kabul etmemektedir. Beden, ruh ve fikir eğitimi genel eğitimin tamamlayıcısıdır (35).

2.1.2.1. Sağlık açısından önemi

Sporun insan organizması üzerinde sayısız yararları vardır. Sporun sağlığımız üzerindeki etkileri; kas iskelet sistemi, sistemler üzerine etkileri, ruhsal ve sosyal sağlığımız ile gelecek yaşantımız üzerine etkileri olarak incelenebilir.

2.1.2.2. Kas İskelet Sistemi Üzerindeki Etkileri

- * Kas kuvvetinin korunması ve arttırılması,
- * Kas tonusunun korunması ve düzenlenmesi,
- * Vücut segmentlerini hareket ettiren aksi grup kaslar arasındaki dengenin sağlanması,
- * Kas - eklem kontrolünü arttırarak stabilitenin sağlanması,
- * Eklem hareketliliğinin korunması ve arttırılması,
- * Hareket alışkanlığının ve fiziksel aktivite toleransının artması (kondüsyon ve dayanıklılık),
- * Fiziksel aktivite içerisinde yapılan hareketlerin daha fazla tekrar sayılarında yapılabilecek oranda gelişmesi,
- * Reflekslerin ve reaksiyon zamanının gelişmesi,
- * Vücut düzgünlüğünün ve postürün korunması,
- * Vücut farkındalığının geliştirilmesi,
- * Denge ve düzeltme reaksiyonlarının gelişmesi,
- * Yorgunluğun azaltılması,
- * Kas kasılması ve aktivitenin etkisiyle kemik mineral yoğunluğunun korunarak osteoporozun önlenmesi,
- * Kas dokusunca kullanılan enerji ve oksijen miktarının artması,

- * Olası yaralanma, sakatlık ve kazalara karşı bedensel korunma geliştirmesi (36).

2.1.2.3. Diğer Vücut Sistemleri Üzerindeki Etkileri

- * Kalbin dakikadaki atım sayısı azalır,
- * Kalbin boşluklarında genişleme meydana gelir ve bir atımda pompalanan kan miktarında artış olur,
- * Kalbin ritmi düzenlenir,
- * Damarların kan akışına olan direnci azalır ve kan basıncı düşer,
- * Damar yapısının elastikiyetini artırır,
- * Yüksek kan kolesterol ve trigliserit düzeyini etkileyerek damar hastalıkları riskini azaltır,
- * Kalbi güçlendirerek kalbe olan kan akışını artırır ve kalp krizi geçirme riskini azaltır. Ayrıca geçirilmiş kalp krizleriyle başa çıkma oranını artırır,
- * Akciğerlerin havalanması artar, solunum kapasitesinde artış meydana gelir,
- * Düzenli aktivite yapan bireyler sigara bağımlılığında kurtulma konusunda inaktif bireylerden daha başarılıdır,
- * Düzenli fiziksel aktivite insülin aktivitesinin kontrolünü sağlayarak şeker hastalığının ve kan şekerinin kontrolüne yardımcı olur,
- * Vücudun su, tuz, mineral kullanımının dengelenmesine yardımcı olur,
- * Enerji gereksinimini yağları yakarak karşılama alışkanlığı getirerek metabolizmayı hızlandırır ve kilo alımını önler,
- * Kadınlarda menopoza girme başlangıç yaşını geciktirir, menopozun olumsuz etkilerinin hafifletilmesinde yardımcı olur,
- * Damar yapısına etkileri nedeniyle beyne olan kan akışının artışına bağılı olarak erken demans (bunama) ve unutkanlık gelişim riskini azaltır,
- * Beyin damar hastalıkları gelişim riskini azaltır,
- * Yetişkinlerde sağlıklı cinsel aktivite üzerinde olumlu etkileri vardır (36).

2.1.2.4. Ruhsal ve Sosyal Sağlığımız Üzerine Etkileri

- * Egzersiz zamanları bireyin kendine ayırdığı zaman dilimleridir ve yaşama karşı toleransı artırır,
- * Kendini iyi hissetme ve mutluluk oluşturur,
- * Fiziksel aktivite vücut ağırlığının korunması konusundaki etkileri nedeniyle vücut

düzensizliği ve farkındalığını geliştirerek bedeni ile barışık, özgüvenli bireyler yaratır,

- * Bireyler arası iletişim becerilerini geliştirir,
- * Olumlu düşünme ve stresle başa çıkabilme yeteneğini geliştirir,
- * Her yaşta bireyler için sosyal uyum ve kabul görme oranını artırır (36).

2.1.2.5. Gelecekteki Yaşantımız Üzerine Etkileri

- * Sağlıklı yaşlanmayı beraberinde getirerek bağımsız ve aktif yaşlı bireyler yaratır,
- * Olası ani ve sistematik hastalıklar nedeniyle ölüm riskini azaltır,
- * Kanser gelişim riskini azaltır ve kansere karşı koruma sağlar,
- * Aktif yaşayan bireylerde vücudun oksijen kullanma yeteneği arttığı için vücut direnci artar ve enfeksiyonlara karşı koruma gelişir,
- * Kas - iskelet sistemini güçlü tutarak yaşlılıkta sık görülen düşmeler ve düşmelere bağlı kırık riskini azaltır,
- * Depresyon, anksiyete ile başa çıkma gücünü artırır, bireylerin yaşamdan keyif almasını sağlar,
- * Yaşlılık ve ileri yaşlılık dönemlerinde insanları etkisi altına alan atıl kalma, iş yapamama duygularından kurtulma konusunda yardımcı olur (36).

2.1.2.6. Estetik yönden önemi

Beden eğitimi etkinliklerine katılmak, insan sağlığını tehdit eden fazla kiloların atılmasına fayda sağladığı gibi, sakatlıkların ve özellikle kalp dolaşım sistemlerinde görülebilecek rahatsızlıkların önlenmesine ve onların iyileştirilmesine de katkı sağlamaktadır (37). Beden eğitimi ve sporla kişi kendi vücudunun güzelleşmesinin eğitimini hazırlarken, vücut bozuklukları neticesi oluşan aşağılık duygularından kendini kurtarmasına aracı olur. Düzenli bir şekilde yapılan beden eğitimi ve spor, solunum ve dolaşım sistemlerini geliştirerek genel fiziksel güç ve kas kuvvetini artırmaktadır. Ayrıca bireye beden ve duruş güzelliği kazandırmakta, aşırı kilolara karşı vücudu koruyucu bir işlev üstlenmektedir. Bu açıdan beden eğitimi, çocukların fiziki gelişimi açısından önemlidir (13).

2.1.2.7. Felsefi ve pedagojik yönden önemi

Beden eğitimi, pedagojik bir disiplin, bir bilim ve sanat olup, eğitim biliminde olduğu gibi insanın davranış ve alışkanlıklarına yönelmiştir. Biyoloji, psikoloji, sosyoloji ve ulusal felsefenin anlayışına göre ele alınırsa görevini yerine getirebilir.

Beden eğitimi de bunların yardımıyla çalışma ve uygulamada gerçek ölçüyü bulabilmek için genç insanı kendi yeteneği ve yapısı içinde anlar. O, bir anlayış kazanmak ve bu anlayışı, gelişmekte olan öğrenciye vermek zorundadır. Böylece pedagojik eğitimin amacı, "rekor kırmak" veya "şampiyon olmak" değil, "kişiliğin oluşumu ve bunların bütünlük düzenlenmesi için eğitimin bir araç olarak çalışma ve dinlenme biçiminde yaşam içine alınması" dır (38).

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri çocuğun sağlıklı gelişiminde fazlasıyla öneme sahip olmasının yanında sosyal ve duygusal gelişim yönünden de olumlu katkılar sağlamaktadır. Yapılan faaliyetler, yaratıcılık, liderlik gibi yetenekleri işlevsel hale getirmekte, mücadeleci, azimli, uyumlu, üretken, kararlı, kurallara uyma, işbirliği yapma, bağımsız davranma, kendini disipline etme, çalışkan ve gayretli olma gibi birbirlerine saygılı olma gibi kişilik özelliklerini geliştirmektedir (39).

Eğitim her yerde, her ortamda, insanları en etkin, en güçlü canlı varlık konumuna getirmiştir. Eğitimin itici gücü yapısal, duygusal ve sosyal hareketliliklerdir. İnsanlar ulaşabildikleri her yerde egemenliklerini kurarken hareketlerini ve hareketliliklerini de doğal dengeye uydurmak zorunda kalmışlardır. Bu gelişim beden eğitiminin oluşumunda temel etkidir. Yapısal hareketlerin eğitim bütünlüğü içinde belirli hedefler doğrultusunda bilinçli, kontrollü ve düzenli bir şekilde organizasyonuna "beden eğitimi" denir (40).

Güllü' (41) göre beden eğitimi etkinlikleri gençliğin sigara, kahvehane, uyuşturucu ve alkol gibi bağımlılık yaratan kötü alışkanlıklardan korumak ve kurtarmak açısından en önemli bir araç olarak düşünülmelidir. Özellikle yapılan araştırmada, ilk ve orta öğretimde sigara kullanan öğrencilerin büyük bir kısmının, beden eğitimi derslerini, zaman açısından yetersiz olduğu konusunda şikâyetlerini bildirmişlerdir. Bu araştırma sonuçları, kötü alışkanlıkları olan öğrencileri, kötü alışkanlıklardan uzak tutmak için beden eğitimi derslerinin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir.

Beden eğitimi dersi çocuğun vücudunda biriken enerji ve stresi atırarak onun hırçın olmasını önler. Ayrıca kültür derslerinde başarı sağlayamayarak, diğer öğrenciler tarafından horlanan ve içine kapanan öğrencileri bu durumdan kurtarmanın tek yolu

beden eğitimi dersinde yapılacak etkinliktir. Örneğin; oyunda yapacağı estetik bir hareketle, ya da bir yarışta alacağı birincilik, onun arkadaşları tarafından alkışlanması, öğretmeni tarafından takdir edilmesi, ön sıralara çıkmasına ve içine düştüğü bunalımdan kurtulmasına neden olacaktır (42).

2.2. Beden Eğitiminin Amaçları

Beden eğitiminin en önemli amaçlarından biri, öğrencilerin sağlık durumlarını temin etmektir. Çünkü diğer müfredat programlarında yer verilmeyen fiziksel sağlığı temini, beden eğitiminin yegane sorumluluğudur. Zaten araştırma neticesinde elde edilen delillerin birçoğu, genel sağlık için beden eğitiminin önemini göstermektedir. Diğer taraftan çok sayıda araştırma bulguları, fiziksel sağlığın geliştirilebileceğini ispat etmiştir. Ama bir taraftan da bazı beden eğitimciler, sosyal ve psikolojik amaçların başarılabileceğine şüphe ile bakmaktadırlar, çünkü onlar, bu araştırmalarla sağlanan bulguların hala yetersiz olduğuna inanırlar. Bunlara rağmen fiziksel sağlığın gerekliliğine de öncelik verilir (43).

Beden eğitimi ve sporla kişi kendi vücudunun güzelleşmesinin eğitimini hazırlarken, vücut bozuklukları neticesi oluşan aşağılık duygularından kendini kurtarmasına aracı olur. Düzenli bir şekilde yapılan beden eğitimi ve spor, solunum ve dolaşım sistemlerini geliştirerek genel fiziksel güç ve kas kuvvetini artırmaktadır. Ayrıca bireye beden ve duruş güzelliği kazandırmakta, aşırı kilolara karşı vücudu koruyucu bir işlev üstlenmektedir Bu açıdan beden eğitimi, çocukların fiziki gelişimi açısından önemlidir (13). Özellikle planlı programlı bir şekilde egzersiz yapan çocuklar, egzersiz yapmayanlara göre genelde daha gelişmiş kas yapısına yani daha yüksek beden gücü ve görünümüne sahiptirler (44).

Sonuç olarak, insan sağlığını tehdit eden fazla kiloların atılmasında katkıda bulunduğu gibi, hastalıkları, sakatlıkları ve özellikle kalp-kan dolaşım sistemlerinde görülebilecek rahatsızlıkları önlemesi, onların iyileştirilmesi, gelişmiş kas, iskelet ve eklem oluşumu, fiziksel ve anatomik kondisyon ile yüksek performans bakımından beden eğitimi etkinliklerinin önemi tartışılmaz (7).

Beden eğitimi programının dört ana teması (güven, yardımlaşma, problem çözme ve bedensel farkındalık) beden eğitimi sınıf etkinliklerine rehberlik etmektedir. Bu dört tema birbirinin üstüne kurulmakta ve bir bütün oluşturmaktadır. Bedensel farkındalık bütün çocukların spor etkinliklerinde yararlandığı bir durumdur. Öğrenciler güven konusunda incelendiklerinde, yaptıkları işte özenle çalışırken sadece kendilerine değil diğer arkadaşlarına da güvenmeleri ve aynı zamanda görevin sorumluluğunu taşımaları için işbirlikli bir ortam yaratılmalıdır. Güvenin oluşturulması, öncelikle öğrencileri yardımlaşmaya yönlendirir ve üstlendikleri görevde ortak çalışmayı ve güveni sağlar. Öğrenciler yeteneklerini ve birlikte çalışma isteklerini gösterdikten sonra üçüncü konu problem çözmeye geçilir. Bu konu, öğrencilerin yardım etme yeteneklerini ve bunu problem çözme etkinliklerinde kullanmalarını gerektirir. Sonuçta bu üç konu (güven, yardım etme ve problem çözme) bedensel farkındalık ile bütünleştirilir (45).

2.2.1. Beden Eğitiminin Genel Amaçları

Tamer ve Pulur'a (10) göre genel eğitimin önemli bir parçası olan beden eğitimi ve sporun temel amacı, çocukların fiziksel etkinlikler yani hareketler yolu ile eğitimini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmaktır. Aynı zamanda çocukların fiziksel, zihinsel sosyal ve duygusal gelişimlerinin en üst düzeye çıkarılmasına katkıda bulunmaktadır. Beden eğitimi dersinin bu işlevleri yerine getirebilmesi için üç temel öğenin; öğrenci, öğretmen ve programın olması gerekmektedir. Bu üç öğe, Beden Eğitimi dersini yönlendiren, biçimlendiren en önemli olgulardır. İlköğretim okullarında Beden Eğitimi dersinin daha etkin ve yaygın duruma getirilebilmesi ve çocukların bir bütün olarak gelişmesi, bu öğeler arasındaki ilişkinin sağlıklı ve uyumlu olmasına bağlı görünmektedir.

Beden eğitimi dersi çocuğun vücudunda biriken enerji ve stresi attırarak onun hırçın olmasını önler. Ayrıca kültür derslerinde başarı sağlayamayarak, diğer öğrenciler tarafından horlanan ve içine kapanan öğrencileri bu durumdan kurtarmanın tek yolu beden eğitimi dersinde yapılacak etkinliklerdir. Örneğin: Oyunda yapacağı estetik bir hareketle, ya da bu yarışta alacağı birincilik, onun arkadaşları tarafından alkışlanması, öğretmeni tarafından takdir edilmesi, ön sıralara çıkmasına ve içine düştüğü bunalımdan kurtulmasına neden olacaktır (46).

Beden Eğitimi ve sporun temel amaçları şu maddeler çerçevesinde sıralanabilir;

- * Amatörlük anlam ve kapsamı içinde, beden eğitimi ve sporun gelişmesini ve yaygınlaştırılmasını gerçekleştirmek,
- * Herkes için beden eğitimi ve spor ilkesinin tüm toplum kesimlerinde benimsenmesi ve uygulanmasını sağlamak,
- * İşçi, memur ve öteki çalışan kesimlerin bir yandan emek verimliliğini arttırmak, öte yandan beden ve ruh sağlıklarını korumalarını sağlamak,
- * Öğrencilerin, emeklilerin ve öteki çalışmayanların boş zamanlarının değerlendirilmesi ve eğitimleriyle “sorun insan” olmalarını önlemek,
- * Suçlu, özürlü vb. gibi öteki sorunlu kesim insanların toplumsal hayata uymalarını sağlamak (23).
- * Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.
- * Bütün organ ve sistemleri seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirebilme.
- * Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme.
- * İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
- * Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- * Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
- * Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme, bunları uygulamaya istekli olabilme.
- * Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme.
- * Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeye istekli olabilme.
- * Temel sağlık kuralları ve ilkyardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme
- * Tabiatı sevme, temiz hava ve güneşten faydalanabilme. İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
- * Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme. Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olma.

- * Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar kazanma.
- * Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.
- * Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme (47).

2.2.2. Beden Eğitiminin Özel Amaçları

Çağdaş anlamda beden eğitimi ve sporun amacı; insanı bedenlen, ruhen ve zihnen geliştirmek ve güçlendirmektir. Bu anlamda beden eğitimi ve spor, insanın kendine güven, grup çalışması, karşılıklı dayanışma, davranış değerlerinin geliştirilmesi, erdemlik ve bunun gibi bir seri amaçları öngören bir araç durumundadır (48). Beden eğitimi ve spor eğitim ve kültürün ana boyutlarından biridir. Beden faaliyetleri ve spor yapmanın devamlılığı, hayat boyunca toplu, sürekli ve demokratik bir eğitim aracılığıyla sağlanmalıdır. Toplu eğitim sistemlerinde, eğitimin diğer unsurları arasındaki bağların güç dengesini sağlayabilmek için beden eğitimi ve spora önem verilmelidir (49).

Bir eğitim faaliyeti olan spor, ortak amaçları dile getirebilme gücünü ve takdir edebilme duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Bunların yanı sıra spor, anlayış ve sorumluluk taşıyabilme ve işbirliği içinde düzen sağlama yeteneğini de geliştirmektedir. Sabırlı ve enerjik olmayı sağlaması, sosyal grup ve toplum üyeliğini değerlendirme gücünü bireye kazandırması, birey ile toplum ilişkilerini daha ahenkli kılmaktadır (50).

Spor olayının her çeşidi bireyi toplumla, en azından diğer birey ve gruplarla buluşturmaktadır. Birey sportif olaya katılmakla manevi yalnızlığını hazırlayan sakıncaları da giderebilir. İş hayatında görülen ve daha sonra genelleşerek sosyal hayata yansıyan amaçsızlık ve monoton çalışma şartlarının doğurduğu kötümser ve bunalımlı tutumların giderilmesinde spor ve diğer boş zaman faaliyetlerine ihtiyaç vardır (51). Bunların yanı sıra, spor iç veya dış turizmin gelişmesine de yardımcı olmaktadır. Toplum içinde mevcut birtakım sosyal bunalımların hafifletilmesinde sportif olayın önemli payı vardır. Toplumların daha demokratik bir nitelik kazanmaları ve milli kültürün yaygınlaştırılmasında spor, milletlerin milli kültürlerinden ayrı düşünülmemektedir. Sürekli bir takım huzursuzlukların bulunduğu ve ihtilallerle çalkalanan birçok ülkenin, sosyal bakımdan gelişmemişliği ile spordaki geriliği arasında paralellik vardır. Aynı zamanda, bu ülkeler, içinde buldukları sosyal ve ekonomik

gelişme seviyesi bakımından boş zaman faaliyetlerinden faydalanamayan daha doğrusu, yeterince boş zaman da yaratamayan ülkelerdir (23).

Genç vücutların enerji ve heyecanlarını spor sahalarında tatmin etmeleri, karakterleri üzerinde olumlu etki yaparak, kendilerinde mücadele hırsını yaşama zevkini arttırır. İnsanların beden ve ruh sağlığını temin etmek, korumak ve devam ettirmek için yarışma ve çalışma şansına sahip bir toplum yaratmak için; boş zamanlarını faydalı bir şekilde kullanan, çalışmasını ve dinlenmesini bilen bireyler yetiştirmek için; sporu geniş ölçüde eğitim vasıtası olarak görmek zorundayız. Böylece toplum, yaşama savaşımdan yılmayan, mutlu çocuklar, sağlam, güçlü gençler, enerji ve sağlıklarını ileri yaşlara kadar sürdüren verimli orta yaşlılar, nihayet, muhtaç olmayan yaşlılardan meydana gelecektir (38).

2.3. Beden Eğitiminin Faydaları

Heper ve ark (52) göre beden eğitimi ve spor bireyin fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal yönden gelişmesini sağlayan etkinliklerdir. İnsanın büyümesi ve gelişmesiyle bedensel gelişimler arasındaki ilişkiyi de açıklar. Özellikle dokuların, organların ve kemiklerin sağlıklı büyümesi için önemli bir fizyolojik olgudur. Beden eğitimi sadece bireylerin bir bütün olarak gelişmesine değil, aynı zamanda bireylerin oluşturduğu ve içinde yaşadıkları toplumun gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Beden eğitimi bireyin kendine güvenini ve içsel kişilik becerilerini geliştirecek, vücut yapısını ve genel işlevlerini kavrayacak, hareketsel olan ve olmayan ve ustalık içeren tüm becerilerini geliştirir. Beden eğitiminin amaçlarından biri çocukların aktif bir yaşam tarzı geliştirmeye doğru eğitmektir. Spor eğitmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri sadece çocukları okul yılları boyunca değil, okul yaşantılarından sonra da aktif bir yaşam tarzı için önemli olan alışkanlıkları, becerileri ve bilgiyi geliştirmelerini sağlamaya çalışmalıdır. Çocukların doğasında hareket etme isteği vardır. Eğitimciler çocukları aktif bir yaşama doğru sürükleyecek etkinlikler düzenlemelidirler. Bizim amacımız çocukların okul öncesinden başlayarak ilköğretim yılları boyunca aktif yaşam stili benimsemelerine yardımcı olmaktır. Bu sayede çocuk hem beslenme alışkanlıklarını geliştirecek, hem de diğer sağlık faktörlerini uygulamaya başlayacaktır ki, buda çocuğun pozitif ve sağlıklı bir şekilde yaşama doğru ilerlemesini sağlar. Spor bireylerin hareket etme ihtiyacını karşılamak, bireylerin sosyalleşmesini sağlamak, statü elde etmek ve eğlenmek için tercih edilirken aynı zamanda da bir meslek olarak tercih

edilmektedir. Sporu okul sporu, rekreasyon ve verim sporu olarak farklı şekillerde ele almak mümkündür. Spor bireysel veya takım halinde yapılan, yarışma amacı taşıyan ve belirli kurallara sahip bir uğraştır. Beden eğitiminde rekor kırma ve şampiyon olma amacı yoktur. Sporda ise rekor kırma ve şampiyon olma amacı taşımaktadır.

Beden eğitimi ve spor kültürü, insanlık tarihinin her döneminde görülen uygulamaları ile gelişmiş ve günümüzde artık, her düzeyde eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. İnsan varlığının gelişimini hedefleyen bu kültürün köklü bir filozofisi ve sosyolojik temelleri vardır. İnsanlar beden eğitimi ve spor uygulamaları ile genetik yapı özelliklerini en üst düzeye kadar geliştirirler, genel sağlık yanı sıra üstün performans sürecinde optimum fizyolojik kapasitelerine erişirler. İnsanların anatomik yapılarının güçlendirilmesi, çeşitli patolojik etmenlere karşı gerçekten direnç kazanmaları ve koruyucu sağlık etkisi ile gerek spor yaşamında ve gerekse günlük yaşantıda ortaya çıkabilecek her türlü stres ve travmatik etkenlere karşı çok dayanıklı hale gelmeleri sağlanır. Böyle bir bakış açısıyla beden eğitimi ve spor, bu koruyucu hekimlik yaklaşımıyla çok önemlidir (53).

Beden eğitimi dersleri kuvvet, sürat ve çeviklik, denge, koordinasyon, esneklik, kas dayanıklılığı, iyi postür ve vücut mekanizması ve organik randıman konularını kapsar. Fiziki faaliyet ve egzersizler vücudun bütün parça ve sistemlerine tesir etmeli. Bu dersler aynı zamanda, dengeli bir fiziki, sosyal ve entelektüel gelişmeye hizmet edecek geniş faaliyetleri de içine almalıdır (54). Spora başlamak isteyen bütün insanlar; daha iyi sağlık düzeyine ulaşmak, kilo vermek, esneklik ve çeviklik kazanmak veya kas güçlerini artırmak için yola çıkmaktadır (55).

İnsanları spor yapmaya iten sebeplerin bir kısmı şu şekilde sıralanabilir.

- Belli sosyal ihtiyaçları karşılamak
- Sağlık, rehabilitasyon ve fiziksel uygunluk sağlamak
- Estetik ihtiyaçları doyumak
- Duygusal gerilimden kurtulmak
- Spor yoluyla bilgece deneyimler kazanmak
- Sevinç, eğlence, haz, neşe gibi duyguları kazanmak
- Kendini gerçekleştirmek ve göstermek
- Yeni tecrübeler kazanmak

- Sosyal ilişkiler kurmak
- Maddi kazanç ve ayrıcalıklar elde etmek
- Zayıflama, mutlu olmak
- Güç, hız, dayanıklılık, çeviklik, koordinasyon yeteneği geliştirmek
- Sıkıntı ve hastalıklara karşı direnç kazanmak
- Gençlik, güzellik elde etmek ve benlik duygusunu geliştirmek
- Boş zamanı ortaklaşa, aktif ve verimli bir biçimde değerlendirmek
- Özsaygıyı arttırmak (56).

2.3.1. Fizyolojik ve Biyolojik Faydaları

Spor kişilere fizyolojik olarak önemli kazanımlar sunar ve sağlık açısından önemli olan düzenli spor yapma alışkanlığının da kazanılmasına neden olur. Her geçen gün düzenli yapılan bedensel egzersizler, sağlık için önemi daha belirginleşmektedir. Düzenli spor aktiviteleri ile kasların, kemiklerin, eklemlerin, kalp-damar sistemi ve fonksiyonlarının en uygun şekilde çalışmasını sağlamaktadır (1). Günümüzde insan ömrünün uzadığı da düşünülürse, spor faaliyetlerinin önemi daha iyi anlaşılır.

Uzun süreli hareketsizlik öncelikle, insan bedeninin hareket yeteneğini kaybetmesine ve fiziksel çöküntüye neden olur. Günlük kaygı ve yaşantının yoğun olduğu günümüzde, böyle gerileme ve güçsüzlük kişinin başarılarını gölgeler. Düzensiz beslenme ve yanlış beslenme alışkanlıkları da bu hareketsizliğin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Bu olumsuzlukları önlemenin yolu ise bireyleri yaş gruplarına göre düzenli egzersizler yaptırmak gerekmektedir. Sporun bireylerde fizyolojik etkileri arasında bireylerin motorik özellikleri (dayanıklılık, kuvvet, sürat, hareketlilik ve beceri) daha iyi bir gelişme göstermektedir (1).

Günümüzde bireylerin hareketsiz yaşantısı sonucu birçok rahatsızlıklar ortaya çıkmaktadır. Normal bir insanın hareketsiz dakikada (solunum sayısı) kalbin atım sayısı 70-72 civarındadır. Kalbin her atımında vücudumuza 70 santimetre küp kan pompalanır. İnsan kalbinin, dinlenirken yaptığı kan pompalama kapasitesi dakikada 5 litredir. Saatte dört kilometre hızla yürüyen bir kişide her dakikada 8 litre kan dolaşımı sağlanır. Saatte 20 kilometre hızla koşabilen iyi bir atletin kalbi ise dakikada 30-36 litre kan dolaşımı sağlamaktadır. 200 Spor aktiviteleri genellikle aerobik (oksijenli) diye bilenen yani yavaş tempo süre dengesinin korunması ile başlar ve bireyin genel yapısı

ve amacına göre bu artarak devam eden bir süreç olmaktadır. Bu yavaş tempo ile bireylerde fizyolojik olarak bazı değişiklikler olmaktadır. Bunlar (1) Yine insan yaşantısı için çok önemli olan solunum sistemi en çok spor aktiviteleri sonucu geliştirilir. Solunumla organizmaya O₂ alınıp, karbondioksit verilir. Dokuların O₂ ihtiyacı arttıkça buna paralel olarak solunum sistemiyle organizmaya alınan O₂ miktarı da artar. Normal durumda kişi bir dakikada 12-18 kez soluk alır. Her soluk alışta 500 ml. hava alınmış olur. Normal koşullarda akciğere alınıp çıkarılan hava solunum volümüdür. Dinlenmede olan bir kişide dakika solunum volümü 5-7 litredir. Bu durum, düzenli spor aktivitelerinde 120 litreye kadar çıktığı görülebilmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde spor egzersizlerinin insan organizması üzerinde olumlu etkileri saptanmıştır. Kaslar üzerine etkisi, kas lifi kalınlığı 20-50 mikrondan kalın olursa kas liflerinde çoğalma olmaktadır. Yapılan beden alıştırmalarında %75-90 arası yüklenmeler kas kuvvetini geliştirir. Bir kasın çapı, yüksek gerilimde uyarılar verilmesiyle büyür. Enerji depolarının büyümesi ve kılcal damarların genişlemesi kas dayanıklılığını sağlar. Çabukluk sağlayan uyarılarla kasın kasılma hızı yükseltilir. Egzersiz, kalp ve dolaşım sistemini de etkiler. Egzersiz sırasında ihtiyaç duyulan kanı dokulara ulaştırır. Kaslar daha fazla oksijen alma ihtiyacı duyar ve kalp daha hızlı kan pompalar. Böylece dolaşım sistemi daha düzenli çalışır. Egzersiz, yüksek tansiyon, şeker hastalığı, aşırı kilo, kolesterol ve hareketsizlik gibi risk faktörlerini önler. Zihin açıklığı ve ruhsal dengeyi korur, enerji seviyesini geliştirir. Stresi, kalp hastalıklarını, kanseri önler. Kemik ve kas sağlığını destekler. Kan basıncını düşürür ve vücutta oluşan toksinlerin dışarı atılmasına yardımcı olur. Günümüzde hamile bayanların hamilelik süreçlerini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için bir uzman gözetiminde egzersiz yapmaları tavsiye edilmelidir. Bu sayede hamilelik sürecinde kaynaklanan stres ve fiziksel problemleri azaltmakla hatta ortadan kalkmaktadır (1).

Bireylerin fiziksel gelişimlerine katkıda bulunmak yalnız beden eğitimine özgü bir amaçtır. Hareket, bireyin doğasında vardır. Hareket sisteminin temelini ise aktif olarak kaslar, pasif olarak da kemikler oluşturur. Hareket bunların daha güçlü olmasına yardımcı olur. Aynı zamanda beden eğitimi etkinlikleri, kemik özgül ağırlığını ve bağ dokularının esnekliğini artırarak bunları baskı ve gerginliklere karşı güçlendirir. Beden eğitimi etkinlikleri düzenli yapıldıklarında, organizmanın fiziksel uygunluk ve dayanıklılığını, buna bağlı olarak, iç organların fonksiyonlarını geliştirir. Böylece organizmanın değişen koşullara daha kolay uyum sağlaması ve yorgunluğa karşı koyma

gücü de artar Bu yüzden beden eğitimi dersleri; kuvvet, sürat, çeviklik, denge, koordinasyon, esneklik, adale tahammülü, iyi postur ve vücut mekanizması ve organik randıman konularını kapsamalı; ayrıca fiziki faaliyet ve egzersizler de vücudun bütün parça ve sistemlerine tesir etmelidir (54). (57).

İnal (17) göre Spor, kişinin daha enerjik bir organizmaya sahip olmasını sağlar. Düzenli spor yapan kişilerin bedensel ve zihinsel yorgunluklara karşı direnci artar. Spor yapmak fazla kiloyu önler, vücuttaki yağ oranını düşürür. Bedensel işlerde geç yorulmayı, erken dinlenmeyi, iç salgı bezlerinin düzenli çalışmasını sağlar, vücuttaki kılcal damar sayısını artırır. Kalp üzerinde olumlu etkilere yol açar, kalp volümü artar, kalbi besleyen koroner damarlar genişler.Sporun bireylerdeki dayanıklılık, kuvvet, sürat, hareketlilik, beceri gibi motorik özellikleri geliştirme rolü vardır. Özellikle dayanıklılık sporu yapanlarda kalp ve şeker hastalığı, hipertansiyon gibi sorunlar daha az görülmektedir (58).

Uzun süre hareketsiz kalmak insan bedeninin hareket yeteneğini kaybetmesine ve organik çöküntüye neden olur. Günlük kaygı ve yorgunluğun yoğun olduğu günümüz koşullarında böyle bir gerileme ve güçsüzlük kişinin başarılarını gölgeler (59). Hareketsiz yaşantıda kalbin dakikada atım sayısı 70-72 civarındadır. Kalbin her atımında vücudumuza 70 santimetre küp kan pompalanır. İnsan kalbinin dinlenirken yaptığı kan pompalama kapasitesi dakikada 5 litredir. Saatte dört kilometre hızla yürüyen bir kişide her dakikada 8 litre kan dolaşımı sağlanır. Saatte 20 kilometre hızla koşabilen iyi bir atletin kalbi ise dakikada 30-36 litre kan dolaşımı sağlamaktadır. Astrand ve arkadaşları, yaptıkları araştırmalarda egzersiz yaparken kalbi besleyen ve beyne kan götüren damarlarda dolaşım durumlarını incelemiş ve egzersizlerin kalbe ve beyne daha fazla kan gitmesini sağladığını bulmuşlardır (59).Egzersiz yaparken kaslar daha fazla oksijen alma ihtiyacı duyar ve kalp daha hızlı kan pompalar. Damarların gelişmesine olumlu etki eden egzersiz hareketleri kalbin kanı vücudun her tarafına daha kolay pompalamasına katkıda bulunur. Egzersiz sırasında gereken kaloriyi yakıp vücut yağlarını azaltır ve kan basıncına olumlu etki ederek kalp hastalıkları risklerini önler (60).Sinir sistemimizle bedenimiz arasında inanılmaz derecede karmaşık ve bir o kadar da basit bir ilişki vardır. Hareket ettiğimizde, bedenimiz beynimize her saniyede binlerce uyarım gönderir. Beyin bu uyarımları toplar, organize eder, belirli bir bütünlük içerisinde sınıflar. Daha sonra karar verir. Antrenman, sinir sistemimizin ve

bedenimizin üzerine alabileceği bilgiyi uygun bir şekilde depolamamızı sağlar (18).

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi sporun kişilik gelişimi üzerine etkilerinin genelde fizyolojik, psikolojik ve sosyal anlamda olduğu görülmektedir. Sporun kişilik gelişimi üzerine yararlarını sıralamak gerekirse bunlar (1).

1. Temel motorik özellikler dediğimiz dayanıklılık, kuvvet, sürat, beceri ve hareketlilik özelliği gelişir. Hayatın ileriki dönemlerinde de kavramlar çok önemli bir noktada olacaktır.
2. Bireylerde düzgün duruş alışkanlıkları kazanırlar.
3. Bireylerin hareketliliği olumlu yönde kullanılır.
4. Kişiy başkalarına ve oyun kurallarına saygı göstermeyi, başarı ve başarısızlığı kabullenmeyi öğrenir.
5. Kişilerde hoşgörü ve işbirliği davranışı özelliği kazanır.
6. Spor ile hareket etmenin verdiği sevinç, heyecan ve başarı ile bitirme gibi deneyimler bireyin kendine güveninin gelişmesine yardım eder.
7. Kişini günlük uğraşlardan uzaklaşmasına yardımcı olur.
8. Spor kişinin karakterinin şekillenmesine yardımcı olur.
9. Spor ile birey kurallara uyma alışkanlığını geliştirir.
10. Bireylerin mücadele etme azmini artırır.
11. Fizyolojik olarak sağlıklı bir birey olmasına yardımcı olur.
12. Bireylerde meydana gelen saldırganlık dürtülerinin doğal yolla giderilmesini sağlar. Bireylerde dikkat etmeyi, düşünceyi bir noktada toplamayı, problem çözmeyi, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanmayı, paylaşma duygusunu geliştirir.

2.3.2. Sosyolojik Faydaları

İnsan, biyo-kültürel ve sosyal bir varlıktır. Kültürel koşullar içinde sosyal ilişkiler, hem toplumun hem de bireyin yapısını etkiler. Bireyin tüm yaşamı, çevresine uyum sağlama çabası içinde geçer. Bu uyum çabası, doğumdan başlayarak bir gelişim göstermektedir. Bu gelişimde spor önemli bir rol oynarken belli amaçlara ulaşmada eğitsel bir araç olur. Farklı toplumların insanlarını kaynaştırır. Fertler arasındaki işbirliğini geliştirir. Kötü alışkanlıklardan uzak tutar, toplum dışı fertleri topluma kazandırır. Kişilerin toplum içinde statü kazanmalarını sağlar, özürülleri yaşam koşullarına adapte eder. Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme

özelliği vererek ferdin sosyalleşmesine yardım eder. Çocuk aktif spor yaparken 'bir gruba ait olma' ve o grupla dayanışmaya girme' şeklinde sosyal bir işlevi yerine getirmektedir (61).

Beden eğitimi ve sporun sosyal gelişimindeki amacı, hem fert hem de toplum açısından önem taşımaktadır. Birey, spor faaliyetleri aracılığıyla, sosyal bir çevre kazanmakta ve kendini, bulunduğu çevresine ispatlayabilmektedir. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin, bireydeki korku, öfke gibi coşkuların normal gelişmesine imkan hazırlayan bir gücü vardır. Bireyi bitkin ve yorgun hale düşüren onun bedensel ve ruhsal hayatını etkileyen nedenler beden eğitimi ve spor yardımıyla giderilir. Kişi normal durumuna gelir. Beden eğitimi ve spor, karakteri şekillendirir, işbirliği yapmayı öğretir; kişisel disiplini geliştirir, mücadeleyi öğretir, cesareti artırır. Saldırganlık dürtülerini doğal yolla ve sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı sağlar (13). Beden eğitimi etkinlikleri aracılığıyla öğrencilerin sosyal bir yapıya sahip bir çevre edinmelerine, kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı oluruz. Gerek grup ile, kişisel olarak fiziksel etkinliklere katılmanın öğrencilerin bedeninde olduğu kadar kişilik gelişimi üzerinde de yapıcı etkisi vardır. Etkinliklerin demokratik bir ortamda yapılması ile öğrencide demokratik değerler gelişir. Bu değerler aşağıdaki gibi sıralanabilir (62).

- Etkinlikler sırasında öğrenciler birlikte çalışmaya yönlendirilir,
- Öğrencilerin birbirleriyle ilişki içerisinde olmaları arkadaşlık duygularının gelişmesine katkıda bulunur,
- Öğrenciler, takım arkadaşları ile işbirliği yaparak çalışabilme becerisi kazanırlar.

Birey, beden eğitimi ve spor etkinlikleri yoluyla kendine güven duyma güçlü olma duygusu edinme, haksızlıklara karşı çıkma, hak arama, başkalarının haklarına saygı duyma, kazanmaya sevinebilme, kaybetmeyi kabullenebilme, kurallara uyma gibi toplumsal değerleri kazanır (15). Bu sebepten “yaşam boyu spor” ,” kitle sporu” , “herkes için spor” ve “sağlıklı yaşam için spor” gibi parolalarla kitlelerin boş zamanlarını sporla değerlendirmeyi özendirecek faaliyetlere önem verilerek, spora olan eğilim ve teşvikler arttırılmaktadır (63). Spor ile uğraşan kişiler mensup oldukları grubun çıkarlarını kendi çıkarlarından önde tutmak zorundadır. Bunun sonucu olarak bireylerde mensubiyet ve fedakarlık duyguları gelişir. Bireyin haklarını koruma, başkalarına saygı, atılganlık, işbirliği ve paylaşma, kurallara uyma, doğru-yanlış

ayrımını yapabilme gibi özellikleri de spor sayesinde gelişmektedir (64). Sosyalleşme hayat boyu devam eden insanların yaşam için gerekli olan sosyal ve fiziki yetenekleri kazanması ve de toplum kültürünü özümsemesini kapsayan uzun bir süreçtir. İnsanların yaşayan bir toplumun aktif bir üyesi olması doğal olarak gerçekleşmemektedir. Başka bir ifade ile insanlar statü rolleri için doğal bir şekilde gelmeyip öncelikle bu yönde sosyalleşmelerinin gerektiği belirtilmiştir (65).

Spor, toplum hayatında çok değişik yollardan giderek, bireyleri doğrudan ya da dolaylı olarak kendisine bağımlı kılmış ve her zaman insanların ilgisini canlı tutmayı başarmış bir sosyal olgudur. İnsanların vazgeçilmez zevklerini, ihtiyaçlarını karşılayarak kendisine bağlayan spor, günümüz dünyasında büyük bir sosyal kurum olduğunu kabul ettirerek toplumu çok yakından ilgilendiren belli davranışlar düşünceler, inançlar ve simgeler geliştirmiştir. Modern dünya da hızla gelişen teknoloji, insan gücüne duyulan gereksinmeyi giderek azaltmış ve bunun sonucu olarak insanın doğal yapısına uymayan bir yaşam biçimi ile birlikte iş ve sosyal çevreden gelen baskılar, stresler insanları psikolojik bakımdan bir sıkıntıya sokmaktadır. İşte bu aşamada sporun rahatlatıcı ve monotonluktan kurtarıcı fonksiyonunun devreye girmesi ile insanların psiko-sosyal gelişimlerine katkıda bulunabilir. Sporun kişilerin psiko-sosyal gelişiminde önemli bir yeri olduğu insanların sosyal ve psikolojik bakımdan aktif kılmanın en kolay yolunun spordan geçtiği unutulmamalıdır. Çünkü insanlar spor sayesinde bir çok farklı ortamda, farklı düşünceden ve farklı kültürden insanlarla bir araya gelerek etkileşimde bulunabilmektedir. Bu bakımdan gerek insanların sosyalleşmesinde gerekse kendini ifade edebilmesinde kullanabilecekleri en kolay yollardan birisi de spordur (66).

Beden eğitimi etkinliklerine katılma, bireyin fiziksel olduğu kadar benlik gelişimine de katkıda bulunur. Benlik genelde, "bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresine nasıl tanındığı konularındaki bilinçliliği" olarak tanımlanabilir. Birey bu bilince kendini başkaları ile karşılaştırarak ulaşır. Çocuk diğer çocuklarla oynamaya başladığında kendisinin zayıf ve güçlü yönlerini anlamaya başlar. Oyunlar sırasında kendisi ile başkalarını karşılaştırır. Yeterlilik ve yetersizliklerini fark eder, fiziksel özellikler nedeniyle akranları tarafından kabul ya da reddedilir (18)

Modern toplumların giderek çeşitlenen çalışma alanlarına ve yaşam biçimine bağlı olarak sporun da sayıları ve çeşitleri artmıştır. Hatta spor kendi başına çok büyük bir endüstri haline gelmiştir. Spor çok sayıda kişi tarafından talep edilen bir tüketim malzemesi haline gelmiştir. Bu tüketiciler aynı zamanda reklam için olanaklar sunduğundan stadyum gibi spor sahaları ve spor neşriyatları bu alanda ilgi görmektedir. Spor giyim, özellikle gençlerde arasında gündelik giyim tarzından yerini almıştır. Spor eğitim alanında da yerini almıştır. Politikacılar halkta olumlu imaj yaratabilmek için spor organizasyonlarında ve ödül merasimlerinde görünmeye özen gösterir olmuşlardır. Hükümetler toplumsal çözülmeyi önlemek, insanların anarşi ve teröre yönelmesini engellemek için sporu önemsemeye, spor tesis ve organizasyonlarına yatırım yapmaya başlamışlardır (67). Sportif faaliyetler ferdi görülse de, özünde sosyal bir olgudur. Spor sayesinde ortaya çıkan yarışma, müsabaka, rekabet gibi durumlar, sosyal olgunun vazgeçilmez unsurlarıdır. Spor etkinliklerine katılma, bireyin benlik gelişimine de katkıda bulunur. "Benlik bireyin ne olduğunu, ne olmak istediği ve çevresini nasıl algıladığı konularındaki bilinçliği" olarak açıklanabilir. Birey bu bilince kendini başkaları ile mukayese ederek ulaşır. Yeter ve yetersizliklerini fark eder. Ayrıca bireylere etkin olma, sorumluluk yükleme ve sonuçlara katlanma fırsatları sağlar. Bireyler kişilik sorumlulukları bilincine varır ve onları kabul ederler. Tavır, beğeni ve değerlerini davranış yoluyla ifade etme olanağı bulurlar (68). Spor faaliyetleri aracılığıyla bireyler sosyal bir çevre kazanırlar ve kendilerini gerçekleştirme fırsatı yakalarlar (69).

2.3.3. Psikolojik Faydaları

Günümüzde spor çoğu insan için yaşam felsefesinde yaşam kalitesini artıran ve günlük spor aktiviteleri içinde yer alması gereken doğal bir olgu olarak bakılmaktadır. Bireyleri spor yapmaya iten sebepler sadece hareket ve bedensel alanla sınırlı değildir. Başkalarıyla ilişki kurma isteği, yalnız kalma korkusu, sosyal bir varlık olma ihtiyacı da en az sportif ve sağlıklı olma isteği kadar etkilidir. Spor sadece fizikî ve psikolojik olarak ferdin eğitiminde kullanılmaz bununla birlikte bireylerde işbirliği ve sorumluluk sahibi olma, bireyin kendi kendine disipline olmasına yardımcı olmaktadır. Sosyalleşmeyi bireyin içinde yaşadığı toplumun değer yargılarına uygun davranış geliştirme süreci olarak ele aldığımızda, sporda bireyin şekillenmesinde vazgeçilmeyecek bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle sporun eğitim

alanında kullanılması öğrencilerin gelişim özellikleri açısından son derece önemli noktadır. Spor faaliyetleri ile uğraşan öğrencilerde kişiliğin gelişmesi ve şekillenmesinde çok etkili olmaktadır. Grup oyunları ile bireyler (öğrenciler) mensup olduğu grubun çıkarlarını kendi çıkarlarından önde tutmak zorundadır. Bunun sonucu bireyde mensubiyet ve fedakârlık duyguları gelişir. Birey sporun içinde haklarını koruma, başkalarına saygı, atılganlık, işbirliği ve paylaşma, kurallara uyma, doğru yanlış ayrımını yapabilme gibi özellikleri artarak gelişmektedir. Psikolojik açıdan spor yapan bireylerde spor haz alma ve mutlu etme duygusu yaşatmaktadır. Çağımızın hastalığı olarak adlandırılan stresle başa çıkmada en önemli etken kuşkusuz spor olmaktadır. Bireylerin günlük yaşantıda karşılaştıkları monoton hayat tarzı ve anlayışını spor yolu ile ortadan kaldırmak mümkündür. Bireylerin rahatlaması ve gevşemesini sağlamanın yanı sıra kendilerini mutlu hissetmelerini ve bir şeyler başarmış olmalarının vermiş olduğu hazzı yaşamaları sağlanmış olur (1).

Şahan'a (1) göre bireyin kendi kişisel gelişimi toplumsal gelişiminden bağımsız değildir. Spor faaliyetleri kültürel öğeleri de içerdiğinden kişiler spor yoluyla toplumu, toplumsal kuralları, meslekleri, gelenek ve görenekleri öğrenirken aynı zamanda kendi kişiliğinin de şekillenmesine yardımcı olmaktadır. Sporun kurallara bağlı bir faaliyet olduğundan, birey spor yaparken kendisinin de disiplinize olmasını sağlar. "Spor çok eski dönemlerden günümüze bir ahlak ve kültür okulu olmuştur. Spor, yapanın iradesinin kontrolü, başarma azmi, ilerleme isteği gibi duyguları insanlara vererek yine insanın içgüdüsünde var olan yıkıcı, saldırgan, kırıcı, tahammül edilemeyen dürtülerini pozitif hâle getirerek bireysel ve toplumsal gelişmenin yanı sıra insanların kişilik kazanmasında etkili bir olgudur. Yine insanın doğasında bulunan saldırganlığa karşı barışçı, boşalma imkânı sağlamakta, bu dürtünün kontrolü için uygun bir yarışma ortamı sağlanmaktadır".

Bireyler günlük yaşantılarının monotonluğundan ve stresinden büyük ölçüde spor sayesinde uzaklaşabilmekte ve spor yaparak kendilerine fiziksel, psikolojik ve sosyal faydalar sağlamaktadırlar. Psikolojik açıdan spor yapan bireylerde spor haz alma ve mutlu etme duygusu yaşatmaktadır. Çağımızın hastalığı olarak adlandırılan stresle başa çıkmada en önemli etken kuşkusuz spor olmaktadır. Bireylerin günlük yaşantıda karşılaştıkları monoton hayat tarzı ve anlayışını spor yolu ile ortadan kaldırmak mümkündür. Bireylerin rahatlaması ve gevşemesini sağlamanın yanı sıra kendilerini

mutlu hissetmelerini ve bir şeyleri başarmış olmalarının vermiş olduğu hazzı yaşamaları sağlanmış olur (41). Hem amatör hem de profesyonel sporcular aşırı duygusal uyarılma durumunda kendilerine hakim olmayı, önceden belirlenen stratejiye sadık kalabilmeyi, tüm bunları zihninde mantıklı ve planlı bir şekilde sevk ve idare etmeyi deneyimler yoluyla öğrenir. Bir dizi duygusal olay, düşünmenin yoğunluğunu ve süratini iyileştirebilir. Korku, yetersiz özgüven veya iç çatışmalar ise düşünmeye ket vurarak düşünme işlemlerinin sürat ve kesinliğini kısıtlar (18).

Kişiler spor yoluyla bir takıma veya bir gruba dahil olarak yalnızlık duygusundan kurtulur. Bir spor takımını destekleyerek o takımın başarı veya başarısızlıklarıyla bütünleşir ve takımın başarısını kendine yansıtır. Yalnızken coşkunsuzluk gösteremezken grup halindeyken sevinç duygularını daha rahat dışa vurur. Bunun için psikiyatristler spor alanlarına bir tür hasta gözüyle bakmaktadır. Bastırılmış duyguların açığa çıkarılmasına, kişinin duygusal boşalımının sağlanmasına yol açan spor sahaları, psikiyatristlerce bir nevi tedavi yerleri olarak görülmektedir (70). Günümüzün en büyük sorunlarından olan stres ile baş edebilmek de spor ile mümkün olmaktadır. Bireyler günlük sıkıntılarından ve yaşadıkları stresten spor yoluyla uzaklaşmakta, zihinsel bir dinlenme de sağlamaktadır. Yapılan çalışmalarda sporcuların, sporcu olmayanlara göre daha iyi psikolojik düzenlemelere sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca güdülenmiş sporcuların, streslerini yönetmede “psikolojik cesaret” sergiledikleri ve kendine saygı ve iyi olmayı sürdürdükleri belirlenmiştir (71).

2.3.4. Ekonomik Faydaları

Spor merkezleri ekonomik anlamda hizmet sektörüne ait yatırımlardır. Bu sektörde hizmet üretmek ve istihdam oluşturmak, kar/fayda sağlamak üzere kurulmuşlardır. Spor merkezleri birçok alanda önemli bir ticari hareketlilik sağlamak suretiyle hem gelir elde etmek hem de elde edilen gelirin harcanması için ekonomik ortam oluşturmaktadır. Ekonominin durgun dönemlerinde bile diğer alanlarda kısıtlamalar söz konusu iken spor etkinlikleri giderek yoğunlaşma eğilimini her zaman göstermiştir. Bu durum, boş zaman endüstrisinin gelişimi ile sportif turizm katılımlarının artması gibi sonuçlarla da izlenebilmektedir (72).

Sporun bireysel, sosyal ve ekonomik yönden faydalarını özetleyecek olursak insanların;

- Günlük iş ve yaşantılarında verimli ve sağlıklı olmalarını sağlar.
- Güçlü ve sağlıklı bir fiziki yapıya kavuşmalarını sağlar,
- Hayatın zorluklarına ve hastalıklara karşı dayanıklılık sağlar,
- Kültürel zevkler ve duyarlılık sağlar,
- Boş zamanların yararlı biçimde değerlendirilmesini sağlar ve böylece insanlar iyi dinlenir, eğlenir ve zinde olur,
- Liderlik, hoşgörü, arkadaşlık, iyiyi, doğruyu, gücüyle kazananı takdir etme gibi nitelikler kazandırır,
- Kendini kontrol etme, kendine ve başkalarına saygıyı öğretir,
- Ölçülü ve planlı bir çalışma ve dinlenme alışkanlığı kazandırır,
- Sosyal sorumluluğu geliştirir,
- Kolektif çalışma alışkanlığı kazandırır,
- Yapıcı, yaratıcı ve üretici yetenekleri geliştirir,
- İş, görev ve meslek sorumluluğu kazandırır,
- İş gücünü artırır(73).

2.4. Spor Kavramı

Çok geniş bir kavram olması nedeniyle spor kavramına birçok tanım yapılmıştır.Ayrıca birçok yayında da beden eğitimi ve spor birlikte verilmiştir.

İlkel devirlerde her yaştaki insanlarla çocuklar bir takım hareketleri, yani vücut çalışma ve alıştırmalarını tabii olarak ve tabii olaylar karşısında zorunlu olarak yaptıkları bir gerçektir. Uzun süre amaçsız olarak yapıldığı kabul edilen bu hareketlerin, sosyal ve kültürel gelişmeyle beraber zamanla şuurlu ve belirli amaçlara uygun, kişilerin beden ve ruh yapılarına, eğitici bir değer ve nitelik kazandırdığı ortaya çıkmıştır. Medeniyetin ilerlemesi sayesinde beden eğitimi ve spor da çeşitli ilim dallarındaki gelişmelerden faydalanarak, kişilerde birlikte yaşama, mücadele ve başarı kazanma ruhunun gelişmesine hizmet edici metot ve prensipler bütünlüğü haline dönüşmüştür (48). Spor birden fazla boyutu olan spor; yarışma ve performans dönük,

sağlıklı yaşam, serbest zamanlarını değerlendirmek, toplumsal bağları kuvvetlendirmek, hoş vakit geçirmek gibi amaçlar için yapılabilir. Ayrıca spor, gerçekleştirildiği yer ve zamanına göre farklı türlere ayrılmaktadır. Bu nedenle sporu tek ve kesin bir tanıma sığdırmak zordur. “Spor, başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacı için gösterilen çabayı bedensel bakımdan daha yetenekli olanların seçilmesini ve seçilenlerin sürekli ve yoğun bir eğitimle yetiştirilmesini gerekli kılar” (74).

Spor, fiziksel becerilerden kaynaklanan, hedefe yönelik, çoğunlukla bedensel hareketlerin (motorik aktiviteler) hepsi anlamına gelmektedir. Bu demek oluyor ki spor belirli standartlar ile oluşan, bedensel ve motorik bilgilerin desteklemesi ile tematize edilen, belirli bir amaca yönelik olarak sonuca ulaşabilen, böylece çeşitli alanlara yönlendirilebilen ve desteklenebilen, kendi amacını oluşturabilen bir spor branşı veya özel ve sosyal olarak ayrılmış örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır (75). Bireyin sosyalleşmesinin erken yaşlarda söz konusu olması beden eğitimi ve spor aktivitelerinin de çocukluk ve gençlik çağında alışkanlık haline getirilmesi ihtiyacı spor ile sosyalleşmeyi aynı dönemlerde birlikte ele almayı gerekli kılmaktadır. Çeşitli oyunlar ve spor toplumun yansıtıcıları olarak gösterilmektedir. Çünkü toplumu oluşturan fertlerin sosyalleşmesi için gerekli süreçlerin pek çoğu oyun ve spor ortamında mevcut olduğu bildirilmektedir. Rol oynama, statü, tabakalaşma, onaylama, liderlik etme, disipline etme, disipline uyma, yarışma ve iş birliği gibi sosyalleşmenin tüm alanları, oyun ve spor dünyasını verimli bir eğitim alanı haline getirmektedir (76).

Onun için aile fertlerinin spora karşı ilgisi ve bilinçli olması çok önemlidir. Anne ve babalar, en kıymetli varlıkları olan çocuklarının en mükemmel şekilde yetişmesini isterler. Çocukların beden, ruhen ve sosyal olarak mükemmel şekilde yetişmelerinde sporun rolü büyüktür. Anne babalar bilinçli hareket eder, diğer eğitim faaliyetlerinin yanında Beden Eğitimi ve Spora da gerekli önemi verirlerse çocuklarının arzulanan şekilde yetişmelerini sağlarlar. Çocuk açısından spor, fiziksel gelişiminin yanında, sosyal açıdan da önemlidir. Sportif aktivitelerin yardımı ile çocuğun çevresini tanıması ve iletişim kurması daha kolay gerçekleşir. Bu alanlardaki olumlu gelişmeler, çocuğun duygusal olarak daha iyi gelişmesine yardımcı olmaktadır (76).

Spor bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımı sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kişinin sosyalleşmesinde ve sosyal becerilere sahip olmasında önemli bir role sahiptir. Modern toplumlularda sporun çoğunlukla kolektif bir etkinlik olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sportif faaliyetler aracılığıyla, spor ile ilgilenen bireyler değişik insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir. Spor, bireyin kendi dar dünyasından kurtularak başka ortamlarda, başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlar ile diyalog içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Bu yönü ile sporun, yeni dostluklara kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylene bilir (4). Başlangıçta kişisel bir olgu olarak başlayan sportif faaliyetler, daha sonraları toplumsal bir nitelik kazanmasıyla daha geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır (5).

Spor ve sosyalleşme ilişkisinin temelinde her yaştan ve gruptan insanın spora nasıl yönlendirildiği ve buradan edinilen tecrübelerin onun yaşamını nasıl etkilediği soruları yatar. Bu sorular, sporda toplumsallaşmanın iki aşamada gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Ön sosyalleşme denen birinci aşama, kişinin bir sosyal davranış alanı olan sporla ilişkiye geçmesi sürecidir. Sporda sosyalleşmenin ikinci aşamasının konusu, sporda edinilen tecrübelerin kişinin yaşamını nasıl etkilediği sorusu oluşturur. Sporda kazanılan sosyal beceriler yaşamın diğer alanlarında da etkili olabilir mi? Yada burada edinilen davranış özellikleri günlük yaşama taşınabilir mi? Uzun müddet bu transferin mümkün olduğu varsayılmış ve bu konuda yorumlar doğruluğu iyice sorgulanmadan bilimsel bir gerçek gibi benimsenmiştir (6). Sportif etkinliklerin kişilik üzerindeki etkilerini genelleyecek olursak da; karakteri şekillendirdiği, takım sporlarının işbirliği yapmayı öğrettiği, bireysel sporların kişisel disiplini geliştirdiği, mücadele duygusu kazandırdığı, liderlik özelliğini ve özgüveni geliştirdiği, tehlikeli idmanların cesareti artırdığı, iletişim becerilerini geliştirdiği, saldırgan dürtülerini, doğal yolla veya sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı, sporcu-antrenör ilişkisini geliştirerek sporcunun sosyalleşme sürecini hızlandırdığı söylenebilir (77).

Spor, insanların fiziksel, duygusal ve toplumsal bakımdan gelişimini sağlar. Ayrıca spor, grup çalışmalarını, karşılıklı dayanışmanın sağlanmasını ve toplum üyeliğinin kazanılmasını en kolay yollardan sağlayan sosyalleşme aracıdır. Spor, bir takım fiziksel aktiviteler bütünü olmasının yanı sıra insanlara bir kişisel ve sosyal kimlik hissi ve grup üyeliği duygusu vermesi ile bireyin sosyalleşmesine yardımcı olan

özel bir alandır. Spor, birçok sosyal değerin oluşmasına ve sürekli hâle gelmesine yardımcı olur. Spor kavramı içerisinde insanların kendilerini ifade edecekleri bir alanın bulunması, bu tür etkinliklere destek vererek bir sosyalleşme süreci içerisinde yer almaları, psiko-sosyal bakımdan gelişmelerine yardımcı olmaktadır. Sporla birlikte sporcular belirlenmiş normlara uymayı, müsabakalardaki kurallara uymakla kazanarak kişiliğini ve benliğini oluşturmaktadırlar. Sporun verdiği hırsı toplumda kontrol etmeyi yine spor grupları içerisinde kazanarak toplumda uygulama şansına sahip olmuşlardır. Spor, bireyin sosyal çevrelere katılımını sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kişinin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir (78).

Günümüzde spor; gerek sağlık, gerek yarışma, gerekse boş zaman aktivitesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor, insanın yeteneklerini geliştirirken fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı olmasına yardımcı olan, çabuk ve doğru karar verme inceliği isteyen, dikkati, algılama özelliğini arttırarak, zihinsel ve motor yetenekleri geliştiren faaliyetler zinciridir. Spor, tabii çevresini beşeri çevre haline getirirken, belirli kurallar altında araçlı ya da araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman kavramı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirilerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren, rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur' şeklinde açıklanmaktadır (34).

2.4.1. Sporun Tanımı

Spor: Bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün artırılması, kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalardır (7).

Sözcük kökeni (etimolojik) olarak spor kelimesi, disport (“dis” ve “portare”) kelimesinden türemiştir; işten uzak durmak anlamına gelir (79). İngilizce’ de önceleri “Disport” ya da “Desport” biçiminde yer almış, zamanla ilk hecelerinin aşınması sonucunda tek heceli “Sport” sözcüğüne dönüşmüştür. Ortaçağ’da Fransızcada aynı sözcükten eğlenmek ve zevklenmek, top oyunları ve şahinle yapılan avlar anlamında “Se Desporter”, “Se Deporter” biçiminde yararlanılmıştır (80).Sporun tarihsel süreç içinde ortaya çıkışı ve gelişimi, insanın doğayla mücadelesi ile başlar ve bu mücadele içerisinde gelişimini sürdürür. Zorlu doğa koşullarında yaşamı devam ettirebilmek için

korunmak, beslenmek, barınmak gibi nedenlerle kendiliğinden ortaya çıkan bir takım eylemler zaman içerisinde bazı kurallara bürünerek ve amaçsal değişikliklerle günümüzde spor olarak bilinen eylem bütünlüğünün temelini oluşturmuştur (16).

Daha geniş bir tanımla spor, tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan, genelinde bir yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan eğitici ve eğlendirici uğraştır. Spor, ferdin doğal çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zaman olacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, topluluğu bütünleştirici ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (16).

Spor etkinlikleri belli kurallara uyularak yapılır. Spor sağlık için, boş zamanları değerlendirmek için, eğlenmek ve hoşça zaman geçirmek için, günlük yaşamın stresinden kurtulmak için, toplumsal bir etkinliğe katılmak için yapılabildiği gibi; yarışma amacıyla da yapılabilir. Yarışma amacı taşımayan spor etkinliklerinde performans üzerinde pek durulmaz. Bazı spor etkinlikleri grupla (top ile oynanan/yapılan spor dalları), bazıları bireysel (yüzme/kayak) olarak ortaya konur. Yarışma sporlarında performans düzeyi önemlidir. Yarışma, bir rakiple ya da bir rakip takımla olabildiği gibi, bireyin kendisinin ya da başkasının en iyi derecesiyle yarışma biçiminde de olabilir. Yarışma amacı olsun ya da olmasın, spor etkinlikleri yeteneği, yaratıcılığı, çalışmayı gerektirir (81).

Spor tanımlarının bazıları, spor alanını aşırı şekilde dar hale getirmekte, sporu sadece elit düzeyde antrenman almış sporcularla sınırlamakta ve özellikle hafta sonlarında, rekreasyonel düzeyde spor katılımlarını dikkate almamaktadır. Sporlara rekreasyonel düzeyde katılanlar, profesyonel ve olimpiik düzeyde katılanlardan daha fazladır. Spor hangi düzeyde tanımlanırsa tanımlansın, hangi düzeyde yapılsa yapılsın, katılanların duygu, düşünce ve davranışları (psikolojik durumlarını) üzerinde etkili olmaktadır (82).“Spor, hem yarışma, zevk, sağlık, estetik, eğlence, oyun, reklam, propaganda, meslek, bilim, boş zamanları değerlendirme aracı, hem de kişi ve toplumlararası ilişkileri düzenleyen bir olgudur”. Spor aynı zamanda hem bedene hem de ruhsal yapısına hitap eden bir sosyal davranıştır. Sadece eğlence amacıyla yapılmayan spor, ciddiye alınması gereken ve daha sonra değiştirilmesi mümkün olan

kurallardan oluşan bir oyundur (83).

Spor, yarışma, rekreasyon, sağlık ve izleyici zevki açılarından dünya kültürünün bir parçası haline gelmiştir. İletişim araçlarının da yaygınlaşmasıyla birçok kişi tarafından doğrudan veya dolaylı olarak ilgi görmekte olan spor giderek daha organize hale gelmiş ve uluslararası saygınlık aracı haline gelmiştir. Günümüzde spor tüm bir ulusun sevinç ya da hüzün kaynağı olabilmektedir. Sonuç olarak spor günümüzde toplumsal yaşama derinlemesine girmiş bir olgudur (84). Spor, insanın kendi kendisini disipline etmesine karşılaşılabileceği psikolojik ve fizyolojik sorunların üstesinden gelmesine yardım eder. Sporun uluslararası dostluk ve barış ile ülke ekonomisine getirdiği olumlu katkılar da vardır. Ayrıca, günümüzde gerek basın yayın organlarının spora yaklaşımı, gerekse insanların stresten kurtulma, vücutlarını formda tutma çabaları ve hepsinin ötesinde sporda kazanılan uluslararası başarılar, toplumun günlük yaşamında ve moral düzeyinde oldukça önemli hale gelmiş, spora önemli bir boyut da kazandırmıştır. Nitekim günümüzde spor yapmak, sportif aktivite içinde bulunmak, uygar insan olmanın da koşulları arasında yer almıştır (85).

2.4.2. Sporun Dünya Tarihindeki Yeri ve Gelişimi

İlk insanların tabiatın zorluklarına karşı tek başlarına yaşama savaşı verdiği tarih öncesi çağlarda beslenme, korunma, savunma, barınma, giyinme gibi yaşamsal faaliyet çabalarına dönük hareketlerini beden kültürü saymak oldukça zor olsa da, yine de bir başlangıç olarak düşünülebilir (63). Kelime olarak spor; Latince dağıtmak, birbirinden ayırmak anlamına gelen Disportare veya Deportare kelimelerinden kısaltılması sonucu, kısaltılarak Sport olarak söylenmeye başlamasıyla ortaya çıkmıştır. Fransız hümanistleri bu terimi top oyunları anlamına gelecek şekilde kullanmıştır. Tarihteki ilk sporlar ister araçlı ister araçsız yapılsın savunma ve saldırı kökenli olanlardı, bir başka deyişle insanın doğayla girdiği ölüm-kalım savaşının zorunlu bedensel eylemlerinden kaynaklanırdı (86).

Amacı oyun ve eğlence olan, rekabete dayanan ve performansı hedefleyen bedensel faaliyetlerin ilk olarak nerede ve ne zaman ortaya çıktığını kesin olarak belirlemek mümkün değildir. Spor tarihçileri çok eski tarihsel dönemlerde bile sportif faaliyetlerin olduğunu söylemektedirler. Değişik anlayışlarla biçimlenmesine, adının da spor olmamasına karşın, eski uygarlıklarda ve günümüzün teknolojik açıdan

gelişmemiş toplumlarında bulduğumuz bu etkinliklerin çağdaş sporla aynı insan gerçekliğine dayandığı açıktır (87). Spor kavramının ilk olarak 14. yy. da, İngiltere’de başlayan ulusallaşma hareketiyle ortaya çıktığı bilinmektedir. İngiliz diline girmiş Latince sözcüklerin İngilizleştirilmesi amacıyla başındaki ekler atılınca “disport”, “dysport”, “desport” biçimindeki kullanımlarından geriye “sport” kalmıştır. Sözcüğün bugünkü anlamına ulaşılabilmesi için Rönesans’dan başlayan ve 19. yy. a kadar uzanan insanla ilgili değişik çalışmaların belli bir olgunluğa ulaşması gerekmiştir (88). Sporun tarih sahnesine çıkmasıyla beraber Türkler’de de spor faaliyetleri başlamıştır. Türkler de diğer topluluklar gibi sporu sosyal, psikolojik, oyunlar, eğlenceler ve kültürlerin bir parçası olarak yapmaktaydılar. Spor, at, spor, savaş, sefer, eğlence, yarışma ve oyunlarda kullanılan bir araç olmuş ve düğün ve eğlencelerde cirit oyunları oynanmıştır. Spor ile eğitim faaliyetleri birleştiren askerler, antrenmanlarla savaşa hazırlanmışlardır (89).

Osmanlılar da spor, savaş eğitimi amacıyla yapılmıştır. Askeri kurumlarda beden eğitimi ve spor, acemi oğlan ve cambazhanelerde askeri talim olarak yaptırılırdı. “Osmanlı devletinde spor tekkeleri açılmış ve bu tekkeler kişi ve toplumun çıkarlarının eşit olduğunu kabul etmiş, mensuplarını koruyarak bir sosyal güvenlik vazifesi görmüştür” (89). Cumhuriyet ilanından sonra Atatürk’ün önderliğinde Türk sporunda gelişmeler görülmeye başlanmıştır. 1920 yılından günümüze kadar uzanan zaman süreci içerisinde birçok Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri açılmış olup; bunların birçoğu 1992 yılında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO)’ya dönüştürülmüştür (84).

2.5. Sosyoloji ve Sosyalleşmenin Kavramı

Eğitim sosyologları sosyalleşmeyi, bireyin yapıdaki rolüne ve pozisyonuna olan uyumu şeklinde tarif etmişlerdir (90). Sosyalleşme süreci, çeşitli kaynaklarda, öncelikle ailede başlayan ve okula kadar ki birincil sosyalleşme süreci ve de okulla başlayan ve insanın ömrünün sonuna kadar devam eden ikincil sosyalleşme süreci olarak ikiye ayrılrsa da bu süreç içindeki evreleri bu kadar net ayırmak mümkün olamamaktadır (91). Demir, sosyalleşmeyi, belirli bir grubun veya toplumun yaşam tarzının öğrenilmesi, aynı zamanda da karşılıklı bir etkileşim süreci olarak tanımlamış ve bu öğrenme sürecinde, toplumdaki kalıp davranışlar birey tarafından kişiselleştirildikten sonra topluma ya da gruba ait bir kimlik oluşturulur şeklinde izah etmiştir. Bireyin doğumu ile

başlayan sosyalleşme olgusu, bireyin toplumdaki varlığı sürdükçe devam edecek olan, adeta topluma bir uyum süreci olarak değerlendirilmektedir. Bu süreç bulunduğu her zaman ve mekân içinde sürmekte böylece toplumsal düzen ve uyum devam etmektedir. Toplum açısından bu süreç, toplumun kendi varlığı ile gerçekleştirdiği değerlerini, o toplumda yaşayan bireylere aktararak sürekliliğini sağlaması ve böylece varlığını devam ettirmesi olarak ele alınmıştır. Toplumsal yaşama uyum sağlama süreci, toplumsal mekanizmalar aracılığıyla gerçekleştirilmekte ve bu süreç sosyalleşme, sosyalizasyon yada toplumsallaşma süreci olarak kavramsallaştırılmaktadır (92).(93).

Toplumun özellikleri, hiçbir zaman, toplumu oluşturan bütün bireylerce aynı şekilde algılanmamaktadır. Kültürel veya alt-kültürel deneyimler, aile deneyimi, farklı gruplarda bulunma, farklı kişisel deneyimler, genetik donanımları farklı olan bireylere karmaşık bir şekilde etkide bulunmaktadır. Bu süreç toplumda birbirinden çok farklı kişiliklerin oluşmasına neden olmaktadır; fakat bu farklılıklar, toplumun kültürü çerçevesinde gerçekleştirilmiştir (92). Başka bir ifade ile bireyler farklı koşullarla şekillenen farklı karakteristik özelliklere sahip olurlarken, sosyalleşme süreci ile topluma uyum sağlamalarını mümkün kılacak gerekli nitelikleri edinmektedirler. Tolan'a (94) göre sosyalleşme, başkalarıyla olan ilişkileri aracılığıyla bireye, iyi-kötü, doğru-yanlış gibi toplumun yargı ölçütlerin, diğer tüm değer, kural ve normların, toplumca kabul edilebilir tutum ve alışkanlıkların, becerilerin iletilme süreci olarak değerlendirilmiştir. Sosyalleşme, bireyi toplumun ve çeşitli gruplarını bir üyesi haline getiren, bireyin değer, tutum ve davranışlarını, kurumsallaşmış normlara uygun olarak tanımlayabilmesine olanak sağlayan bir “kültürlenme süreci” olarak ifade edilmiş ve sosyalleşme sürecinin içeriği ve biçiminin belirlenmesinin öğrenme yoluyla gerçekleştiği beyan edilmiştir (94).

Toplumbilim (sosyoloji) açısından sosyalleşme, toplumun değerler sisteminin ve ideallerinin bireye aktarılması, özellikle sosyal hayatta oynayacağı “rollerin” ona öğretilmesi sürecidir. Sosyalleşme yoluyla, bireyin grup normlarını öğrenip bunlara uyması, böylelikle sosyal düzenin korunması sağlanır. Kısaca sosyolojik ve psikolojik açıdan bireyin sosyalleşmesi bir tür “Öğrenme Süreci”dir (95). Şüphesiz insanlar, yaşadığı toplumda davranışlarıyla kendini ifade eder ve bu davranışları sayesinde toplumun diğer fertlerinden ayrılırlar ve birey olarak toplum içerisinde var olurlar. Tüm bireyler bir grup içinde doğar ve toplumsal niteliklerini bu gruplarda kazanırlar. Bir

toplumun yaşam biçimiyle, o toplumda yaşamak için gereken bilgilerle değerler, gruplar arıcılığıyla bireye aktarılır. Bu bilgi ve değerlerin benimsetilmesiyle birey, belirli bir toplumun üyesi olma özelliği kazanır. İnsanların fiziksel çevrelerine uyum çabalarının neticesinde tarihsel bir gelişme ile birlikte ortaya çıkmış örgütlere “toplum” denir. Toplumsal örgütlenme, insanın varlığını devam ettirebilme ve çoğalma imkânını artırdığı için onun, zaman içinde geliştirdiği bir uyum biçimidir. Toplumsal hayat sayesinde, insan kendisini diğer canlı türlerinden ayıran niteliklerini ortaya çıkarmış, sosyalleşmiş, geliştirmiş ve kültürünü yaymıştır (76).

2.5.1. Sosyalleşmenin Özellikleri

- * Sosyalleşme, daima bir toplum için söz konusudur. Soyut bir toplum ya da bireyin içinde bulunmadığı toplumlara göre sosyalleşme olmaz. Toplamların kültür farklılığı, mutlaka belli bir yerde, belli bir zamanda yaşamakta olan belli bir topluma göre sosyalleşmeyi gerekli kılmaktadır. Her birey ancak içinde yaşadığı toplum içerisinde sosyalleştirilir. Sosyalleşme sürecini tamamlar. Çünkü toplumların kendine özgü sosyalleşme süreci farklılık gösterir.
- * Birey doğmadan önce toplumsal hayat devam etmektedir. Sosyalleşme bireyin dünyaya gelmesi ile başlar. Hayat boyu devam eder.
- * Sosyalleşme gruba ya da topluma yeni giren üyelerin etkisiyle ilgilenmez. Sosyalleşme kesinlikle tek yönlü bir süreç değildir.
- * İnsanlar farklı kalıtım yapısı ve deneyimleri olduğu için birbirlerinden farklıdır. Bundan dolayı birbirine her açıdan benzeyen iki insana rastlamak mümkün değildir. Buna rağmen, sosyalleşme kültür ve topluma uyum, gelişim aşamalarında benzerlikler oluşturma ve toplumsal yaşama katılma vb. konular üzerinde durur. Dolayısıyla insanların yaşları arttıkça kişilik bakımından değişmelerini sosyalleşme ele almaz.
- * Bireyi çevresindeki modellerin, simgelerin, beklentilerin ve duyguların öğrenilmesine yetenekliliği yönünde ele alır.
- * Her birey kendine özgü bir kişilik gelişimine, ayırt edici deneyimlere, özel bir soydan gelime sahiptir. Sosyalleşme bu özelliklerin nitelikleri üzerinde durmaz. Fakat sosyalleşme kişilik gelişmesinin topluma ve kültüre uyarlanması ve öğrenilmesi gibi. Süreçlerin benzerlikleriyle ilgilidir.
- * Sosyalleşme insanların toplumsal yaşamın etkili ve önemli bir üyesi olma durumunu inceler.

* Sosyalleşeme aynı zamanda bireyin içinde yaşadığı toplumun normlarını, tutumlarını, davranış ve düşünme kalıplarını öğrenir. Aynı dili konuşurlar, düşünürler ve hareket ederler. Bu da toplumda bireyler arası çatışmayı engelleyerek toplumsal uyumun sağlanmasına katkı sağlamaktadır (76).

2.5.2. Sosyalleşmenin Safhaları

Sosyalleşmeyi safhaları ayırarak en kapsamlı açıklamayı W. Strezelewich yapmış ve sosyalleşmenin üç aşamada gerçekleştiğini savunmuştur. İlki henüz sosyalleşmenin olmadığı veya sosyalleşmenin başlangıç aşamasıdır. Bu süre asli grup olan ailede başlar. Sosyalleşmenin ikinci aşaması, sürekli bir sosyalleştirmenin üstlenildiği toplum üyeleri ile ilgilidir. Örneğin okul, din, iş ve meslek hayatı, evlilik vs süreçleri bu aşamada yaşanır (96). İkinci safha, kültürel donatım safhasıdır. Bu dönemde çocuk, ailenin sahip olduğu kültürü tanımaya başlar. Aile ile çocuk arasında karşılıklı etkileşim başlamıştır. Dil ise bütün sosyalleştirici unsurların taşıyıcısı konumundadır (97). Üçüncü aşaması yeniden sosyalleşme aşamasıdır. Bu aşamada ferde, zaman zaman geçmişin zıddına yeni zihniyet ve davranış tarzlarının kazandırılması denenir. Bir inançtan başka bir inanca, bir ideolojiden başka bir ideolojiye dönüşüm süreçleri yeniden sosyalleşmenin güzel örnekleridir (96).

Birinci devre çocuğun ilk sosyalleşmeye başladığı ve kendi varlığının şuuruna erdiği safha olarak değerlendirilebilir. Bu safha çocukla ilgili değer ve kabiliyetlerin oluşumuna yarayacak sağlam bir temel oluşturmaktadır. Çünkü çocuk, aile içerisinde yalnızca biyolojik ve fizyolojik bakımdan korunmaz. Bunlarla birlikte kendine güven duymaya başlar ve ferdiyetin bilincine varır. Bunlar ailenin çocuğa karşı takındığı tavra bağlıdır (97). Sosyalleşme süreci içinde tavır, tutumlar ve hareketler planında değişme ve gelişmeler olacaktır (98).

İkinci safhada bir kültürel donanım safhasıdır. Fertleri, objeleri ve olayları icra ettikleri fonksiyon ve anlamlarıyla kavrayan çocuk, bu yolla ailenin sahip olduğu kültürel değerlerin farkına varır. Aynı zamanda çeşitli davranışlar göstererek bunların karşısındaki tavrını da ortaya koyar (97). Buna göre, sosyalleşmenin bu aşamasında kişinin mutlaka bunalımlar geçireceği kabul edilmelidir (98). Özellikle bu süreç gencin sosyalleşme ve sosyal kimlik edinme aşamasında çok önemli bir geçiştir (99). Genç ve gençlik kavramları üzerinde evrensel olarak kabul edilen bir tanım henüz

yapılamamıştır. Bunda, gençlik çağının güç tanımlanabilir soyut bir kavram olmasının büyük rolü vardır (100).

Gençlik dönemi, biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemidir. Genç, toplumda prestij kazanmaya ve statü sahibi olmaya ihtiyaç duyar. Toplumsal uyum, geniş ölçüde bu ihtiyacın karşılanmasına bağlıdır. Gençlik yılları, bir anlamda, toplumsal gelişim ve uyum yılları olarak da nitelenebilir (101).

Genç, değişen ve gelişen kişiliği içinde, çevrede yeni değerler aramaya, kişiliğinin olgunlaşmasında rol oynayan, özdeşleşme, özerklik, sorumluluk kavramlarına cevap bulmaya çalışır. Bu kavramlar, gence kişilik kazandırır, toplumla ilişkilerini biçimlendirir, toplumdaki yerini ve rolünü oluşturur (102).

Ergenlik, kronolojik uzantılar bakımından çok geniş bir perspektife sahip olduğu için tanımlanması ve sınırlandırılması oldukça zordur. Büyüme atılımı, birincil ve ikincil cinsiyet özellikleri ve fiziksel gelişimin tamamlanmasıyla ilgili tanımların yanı sıra, belli bir yaş dilimi, çocukluk rol ve statüsünden yetişkinliğe geçiş, bağımsız ve kendi kendine yetme noktasına ulaşma şeklinde tanımlamalar da söz konusudur (103). Gençlik, bilinçli olarak yetişmenin, toplumsal sorumluluk duygusunun olgunlaşmaya başladığı, toplum içerisindeki yerini bulma ve kendini kanıtama çağının geldiği en önemli evrelerden biridir. Bilgilenmeye, kültürel olgunlaşmaya, beceriler elde etmeye hazırlanan bu kesim, halk deyimiyle delikanlıdır; yani adeta kanı çağlayan gibi delice akar, her türlü iyiliğe, güzelliğe açık olduğu gibi her türlü kötülüğe, her türlü zararlı davranışlara ve alışkanlıklara da açıktır. İçinde bulunduğu ortam, sahip olduğu imkânlar, özellikle eğitim, iş, ekonomik ve sosyal imkânları onun yönünü belirleyecek etmenlerin başında gelir (104).

Üçüncü safha içerisinde birey bütünüyle yetişkinler dünyasına girmektedir. Burada aile, oyun, arkadaş grupları, yerini iş alanlarına, meslektaşlığa ve çeşitli dernek, siyasi kuruluş ve kulüplere bırakmaktadır. Bu safhada fert birçok toplumsal kuralı, yüz yüze gelmek suretiyle öğrenmektedir. Evlenerek, toplumun evlenme konusundaki kurallarını, meslek sahibi olmakla mesleğin rollerinin neler olduğunu öğrenir. Rol ve statünün sınırlarını çizen toplumun kurallarıdır. Onlara uymama hali toplumsal yaptırımın ortaya çıkmasına sebep olur. Mükâfat ve ceza, toplumsal normun bir

yaptırımı olarak kendini gösterir. Birey, sağlıklı bir hayat sürdürebilmek için, norma uymak durumundadır (18).

2.5.3. Sosyalleşmenin Genel Vasıtaları

2.5.3.1 Aile

“İnsan toplumsal bir varlıktır, hayatını sağlıklı bir biçimde sürdürebilmek için düzenli bir toplumsallaşma sürecinden geçmesi lazım. Bu süreç ailede başlamaktadır” (105). Her birey kendi ana-babasının mensup olduğu ve kendisinin de içinde yetiştiği sosyal sınıf ve tabakanın normlarını, rol beklentilerini, değerlerini, inançlarını öğrenir ve benimser (106).

Aile bir manevi ihtiyaçların karşılandığı yerdir. Ailenin en temel görevi bireylerine sevgi ve saygı vermek olmalıdır. Toplumu oluşturan aileler ne kadar sağlam temellere dayanırsa bireyler o ölçüde sosyal ve topluma faydalı olacaklardır. Bir toplumun devamlılığı için aile en temel kurumdur. Aynı şekilde bir bireyin sağlam bir kişilik yapısına sahip olabilmesi için içinde doğduğu, büyüdüğü aileden sevgi görmesi gerekmektedir. “Ceza en son başvurulacak yöntemdir. Önemli olan ceza korkusuyla bir eylemi yapmaktan alı konmak yerine sevdiği ebeveynini üzmemek için o eylemi yapmamaktadır (107). Ailenin mensup olduğu sosyal tabaka o ailedeki çocuğun sosyal hayat biçimini, şahsiyet gelişimini etkiler, dil ile ilgili başarılarını artırır veya düşürür. Sosyal tabakaların, çocuğun sosyalleşmesini etkileyen faktörlerini üç grupta toplamak mümkündür. Sosyo-ekonomik faktörler: Ailenin gelir durumu, çocuğun bakımını, beslenmesini, giyimini, harçlığını, eğlenmesini vs. etkiler. Çocuğun arkadaşları arasındaki sosyal hayatına da ailenin gelir durumu etki eder. Sosyo-ekolojik faktörler: Ailenin oturduğu coğrafi bölge, yerleşim yerinin büyüklüğü, şehirle ilişkileri vs. de sosyalleşmeyi etkileyen bir faktördür. Sosyo-kültürel faktörler: Toplumdaki gelenekler, ahlak, din, dünya görüşü, değerler, ideoloji, toplumun gelişmişlik durumu sosyalleşmeyi etkileyen faktörlerdir (108).

2.5.3.2. Eğitim Kurumları

İnsanın kültürlenmesinde, sosyalleştirilmesinde eğitime düşen önemli görevler vardır. Eğitim, toplumun eğitime olan gereksinmelerini karşılamak için toplumca ortaya çıkarılmış bir toplumsal kurumdur. Eğitim, kurduğu okullarla ve eğitim

yerleriyle toplumun kendisine verdiği eğitim görevlerini yerine getirmeye çalışır. Eğitim, kendisine verilen eğitim görevleriyle toplumu hem etkiler, hem de toplumun yapısından büyük oranda etkilenir (109). Öğrencilerin öğretmen ve yöneticileri de taklit edebileceği düşünülmelidir. Sınıfta, öğrencilerin sahip olduğu kabiliyetlerin yanında, çeşitli değer ve davranış normlarının ayrıntılarıyla belirmesi faydalıdır. Öğretmenin bu çalışmalarına okul idarecileri, rehber öğretmenler, okul psikologları da katılmalıdır (97). Eğitim, insanın sosyalleşebilmesi, diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurabilmesi, ortak amaçlar için birlikte çalışabilmesi ve kendi kültürünü değerlendirebilmesi için ona, işbirliği yeteneği kazandırılmasıdır (26).

Diğer yandan öğretmende çocuğun toplumsallaşmasını sağlayan bir araçtır. Öğretmenler kişilikleri ve ilgileri yönünden birbirlerinden oldukça farklı olmakla birlikte yine de bazı ortak değer ve düşüncelere sahiptirler ki, öğrenciler bunlardan kaçmayı düşünemezler. Örneğin bunlardan birincisi yetişkin otoritesinin gerekliliği, düzen ve disiplin gereksinimi ikinci olarak en azından kendilerinin özel öğretimleri alanında bilgi ve eğitsel başarı değerlerini temsil eder. Üçüncü olarak doğru konuşma, kamu mallarına saygı, kibarlık ve düzenlilik gibi orta sınıf kişilik özelliklerini temsil ederler (70).

2.5.3.3. Arkadaş Grupları

Akran grubu içerisinde arkadaş ilişkileri her şeyden önemlidir. Mahalle arkadaşlığı, okul arkadaşlığı, takım arkadaşlığı gibi değişik arkadaşlık ilişkileri kurulabilir. Arkadaşlık en sağlıklı ailenin bile çocuğa veremeyeceği tek şeydir (67). Aile ancak çocuğa uygun oyun ve arkadaşlık ortamı yaratarak yardımcı olabilir. Arkadaş sıklığının yarattığı yalnızlık ve eksiklik duygusunu aile de gidermez. Arkadaşlarca aranmak, beğenilmek ve benimsenmek benlik saygısının önemli bir koşuludur. Gençler bu ilişkilere girerek zekasıyla, sportif ve sanatsal yetenekleriyle kendini arkadaş grubu içerisinde kanıtlamaya çalışır (110). Arkadaş grupları boş zamanları değerlendirme, oyun, takım tutma, müzik, alışkanlık kazanma, cinsel davranışlar gibi konularda çocukların ve gençlerin hayat görüşleri ve davranışlarını önemli ölçüde etkiler (76). Arkadaş ve akran, büyüme açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Çocuk, sosyal karşılaştırmalar yapmak ve kendi benlik imgesini başkalarına yansıtmak suretiyle arkadaş ilişkilerinde de kendini tanımayı öğrenir. Bunun yanı sıra, arkadaşlar her duygusal açıdan birbirlerine destek olur hem de

duygusal gelişimi pekiştirir, özellikle de empati duygusunun gelişmesini sağlar (111). Çocuğun arkadaş grubu, onun sosyal tavırlarını etkiler. Bu sosyal tavırlar, çocuğun genellikle diğer bireylere ve sosyal yaşama karşı tüm tavırlarını içerir. Bir dereceye kadar ailede kazanılan bu tavırlar, çocuğun arkadaş grubuyla olan deneyimleri sonucu değişebilir (112).

2.5.3.4. Kitle İletişim Araçları

Günümüz toplumlarında insanların sosyalleşmelerinde, aile, okul ve arkadaş grubu kadar kitle iletişim araçlarının da etkisi vardır. İnsanlar kitle iletişim araçları sayesinde iyi bir yaşam tarzı, dünyadaki diğer toplumlar, ülkenin sorunları, toplumsal sorumluluk ve vatandaşlık görevleri gibi konularda bilgi sahibi olurlar ve öğrendiklerine paralel olarak da davranış tarzları sergilerler . Teknolojideki çağdaş gelişme, kitle iletişim araçların çoğalması, şekil, yöntem ve hedeflerin değişmesi, iletişim araçlarının insanların sosyalleşmede önemli rol oynamasını sağlamıştır (103) .Sosyalleşmenin tanımına baktığımız zaman onun çok boyutlu ve uzun süreli bir süreç olduğu yani medyayı da içine aldığını görmekteyiz. “Sosyalleşme toplumun kural, tutum , değer ve normlarını çocuklara öğreten uzun süreli ve aşamalı bir süreçtir. Kurumlar bu süreç aracılığıyla yeni kuşağa kendilerine ait olan anlamı iletirler. Bilimsel kuramlar arasında sayılabilecek sosyalleşme; sözcük anlamının çağrıştırdığı üzere , medyanın bu süreçteki etkisine dikkat çekmeye çalışmaktadır”(28). Sosyalleşme gelişimine katkıda bulunan aile , arkadaş, okul ve medya gibi sosyalleşme araçları sosyalleşme sürecinde insana kazanması gereken bazı temel sosyal becerileri kazandırır. Bunlar; “Kendine güven, yetenek ve becerilerin farkında olunması, kendilik gelişimi (Kendini değerlendirme) ve arkadaşlık ilişkileri” olarak sıralanabilir.(114). Bireyin sosyal olarak gelişiminin altında yatan nedenlerin ve geliştirilmesi gereken sosyal becerilerin araştırılmasına eğitimciler ve araştırmacılar tarafından daha fazla önem vermeye başlanmıştır. Yapılan araştırmalar, çocukların en azından minimal düzeyde sosyal becerilere sahip olmamaları halinde yaşamları boyunca sosyal ilişkilerinde risk altında olacaklarını göstermektedir (115).

2.6. Sosyalleşme ile Beden Eğitiminin İlişkisi

Genel olarak, spor eğitimi bireyin toplumsallaşmasında vazgeçilmezdir; eğitim politikalarından müfredat programlarına varana kadar, makro ve mikro düzeyde, spor eğitimi sosyolojik bir gerçeklik olarak kültür hayatının içindedir (23). Beden eğitimi ve

spor, bireylerin fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinde olumlu etkileri olan bir aktivitedir. Zaman içerisinde gelişen spor aktivitesi, günümüzde toplumsal hayatın bir parçası haline gelmiştir. Daha değişik bir ifade ile spor artık sosyal karakteri olan ve kitleleri ardından sürükleyen bir faaliyete dönüşmüştür. Sosyal bir karaktere sahip olan beden eğitimi ve sporun, bireyin sosyalleşmesinde ve topluma faydalı bir kişi olarak kazandırılmasında önemli katkıları olmaktadır. Bu bakımdan ilk ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi ve spor dersi etkinliklerinin programda yer alması ve layıkıyla uygulanması bireyi gelişimini hızlandırmaktadır (116). Aynı zamanda spor, kişiliğin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Spor yoluyla fertte gizli olarak bulunan kabiliyetlerin ortaya çıkışı, ferdin aklı ve idaresi tarafından yönetilmesi ile gerçekleşmektedir. Bu yönetilme işlemi sistemli bir bütün teşkil etmektedir. Aksi halde, ferdin yaratıcılığı ve ferdiyet fonksiyonu zayıflamakta ve fert yeterince fonksiyonunu yerine getirememektedir. Ferdin bu sistemli bir bütün içinde ortaya çıkan ferdiyeti, şahsiyetini de etkileyerek geliştirmektedir (23). Ergenlik dönemi özellikle psiko-sosyal etkileşimlerin en yoğun olduğu dönemlerden birisidir. Bu dönemde verilecek iyi bir spor eğitiminin bireyin psiko-sosyal uyumuna büyük katkılar sağladığı yapılan araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır (18). Okullarda beden eğitimi dersleri, kuvvet, sürat, çeviklik, denge, koordinasyon, esneklik, dayanıklılık, iyi postür ve vücut mekanizması ve organik randıman konularını kapsamlı, fiziki faaliyet ve egzersizler vücudun bütün parça ve sistemlerine etki etmelidir. Bu dersler aynı zamanda dengeli bir fiziki, sosyal ve entelektüel gelişmeye hizmet edecek geniş faaliyetleri de içine almalıdır. Sınıflar yükseldikçe faaliyetler, organizasyon ve uygulanmaları bakımından gittikçe pekiştirilmeli ve daha üst seviyelerdeki fiziki gelişmeyi sağlamalıdır (54). İnsanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradeyi güçlü kılmmanın yanı sıra, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni gerçekleştirmek, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde de spor önem taşımaktadır. Sosyalleşmenin ve ferdin gelişmesinin ömür boyu sürdüğünü düşünürsek, konunun önemi daha iyi fark edilebilir (23).

2.7. Sosyalleşme ile Sporun İlişkisi

Spor faaliyetleri açısından sosyalleşmenin konusu, bir bireyi sporun içine çeken kişi ya da araçlar, yani bir bireyin spora katılma biçimidir. Sporla sosyalleşme, bireylerin spora katılım yolu ile topluma katılmayı nasıl sağladığını gösterir. Sporun takım çalışmasının, kazanma ve kaybetme (ya da yarışma) ve adil olma gibi

davranışların düzeltilmesinde çok önemli olduğu düşünülür. “Spor yoluyla bireylerde, toplumu tanıma, kurallara uyma, gelenek ve görenekleri, iyi doğruyu kötüyü ayırt edebilme, başkalarına saygı gösterme, başarı ve başarısızlığı kabullenme, kendine güven duygusunun gelişmesi, sevinç ve üzüntü gibi özellikleri hissetme gibi özellikleri geliştirecektir”. Sporun önemli işlevlerinden birisi de bir gruba ait olma duygusunu ortaya çıkarması ve bu duyguyu geliştirmesidir. Herhangi bir gruba aidiyet duygusu sosyal bir varlık olan insanın sosyalleşme sürecinde önemli değerlerden birisi olarak kabul edilmektedir. Aileye, takıma, millete ait olma, kişinin toplumda üstlendiği rolün belirlenmesinde, belirli bir statü kazanmasında önemli bir olgu olarak görülmektedir (1). Spor faaliyetleri sonucunda birey ve toplum açısından önemli olan sosyalleşme gerçekleşir.

Spor ile tanışma ilk olarak sportif aktivitelere katılan anne-baba ya da kardeşler aracılığıyla olmaktadır. Ayrıca akranlar da spor faaliyetleriyle tanışmada ve spor vasıtasıyla sosyalleşmede önemlidir. Kitle iletişim araçları ile bireylerin spora yakınlaşması ve rol modelleri olarak hizmet edebilen spor kahramanlarını destekleyerek spor sosyalleşmesinde önemli rol oynamaktadır. Sporda sosyalleşme süreci sportif aktivitelere yakınlık ve sosyo-ekonomik durum üzerine kurulu farklı sportif aktivitelere katılma fırsatı gibi unsurlar aracılığıyla spora maruz kalma fırsatıyla birleştirilen demografik ve sosyal değişkenler tarafından daha fazla etkilenir (1). Sosyalleşme ve spor ile ilgili Türkiye’de son yıllarda çalışmalar yapılmış da olsa genel anlamda çok da fazla çalışma yapıldığı söylenemez. Özellikle beden eğitimi ve spor yüksekokullarının akademik yapılanmasını yeni yeni kurumsallaştığı düşünülürse fazla çalışma yapılmaması belki hoş karşılanabilir. Ancak üniversitelerin sosyoloji bölümlerinin bu alanda çalışma yapmaması düşündürücüdür. Yaklaşık olarak 20. yy’ın son çeyreğinden bu yana sosyal hayatı tüm dünyada çok etkileyen olgunun spor olması bu alanda ülkemizin geç kaldığı hatta geri kaldığı belirtebilir (1).

Sosyal beceriler, “bireylerin toplum tarafından verilen görevleri ve rolleri yerine getirebilmeleri için, sergilemesi gereken belirli davranışlardır”. Ancak bazı çocuklar bu davranışları kazanmada ve sergilemede sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu çocuklarda, yetersiz sosyal beceriler yüzünden, akranları ile aralarındaki etkileşim için, yeterli fırsatlar oluşmamaktadır. Bu nedenle, sosyal beceri yetersizliği olan çocuklar ile diğer çocuklar arasında iletişim problemleri oluşmaktadır. Doğaldır ki, bu durum zamanla

sorunlu çocukların akranları tarafından dışlanmasına neden olabilmekte, hatta akran ilişkileri daha da bozularak ilişkileri tamamen ortadan kalkmasına yol açabilmektedir. Sosyal becerilerde yetersiz kalan çocuklar, bu süreçten yaşamları boyunca etkilenmekte kişiler arası ilişkilerde, duygusal-davranışsal alanlarda, okul ve mesleki yaşamlarında çeşitli problemlerle karşılaşmaktadırlar. Bu problemlerin ortadan kaldırılması için, çocukların sosyal beceri düzeylerinin artırılıp, toplumla bütünleştirilmelerinin sağlanması gerekmektedir. İlk yıllarında çocukların birçoğunun, arkadaşlarıyla olumlu etkileşim kurmayı öğrenmesi, bazı çocuklar için geçerli değildir. Yani, bu durumdaki çocuklar, akranlarını gözleyerek sosyal becerileri kazanamazlar. Bu çocuklar, sosyal becerilerin sistemli olarak öğretilmesine ve bu becerileri kullanmak için desteklenmeye gereksinim duyarlar. Çocuklara verilecek sosyal beceri öğretiminde, çocuğun gelişim özelliklerini dikkate almak ve gelişim için gerekli performansları belirleyerek programda bunlara yer vermek gerekmektedir (117).

Sosyalleşme sürecinin önemli bir sonucu rol öğrenmektir. Çocuklar onlara uygun olan sosyal rolleri öğrenirler, hemen tüm insanlar çocukken oyun, spor ve diğer aktivitelerle sosyalleşirler. Bu faaliyetler iyi yurttaş, iyi arkadaş, sorumluluk sahibi komşu, iyi öğrenci, birlikte çalışma, ahbaplık, liderlik vb. rolleri öğrenmede önemli hazırlayıcılık görevi yaparlar. Birçok araştırma oyun, müsabaka ve sporun etkilerini araştırmış ve bu gibi faaliyetlere katılımın çocukların sporun hem içinde hem de dışındaki ilişkileri öğrenmelerini sağladığını ortaya koymuştur (18). Spor, sadece insanın kas gücünü geliştirerek güzel bir vücut yapısına sahip olmasını sağlayan bir araç veya yetenekli olduğu spor dalında başarının doruğuna ulaşması demek değildir. Spor, bunların yanında alçak gönüllü, yardımsever, arkadaş canlısı, doğayı seven sağlıklı ruh yapısına sahip kişi özelliğini de kazandırır. Bu görünümle ülke ekonomisi ve insan gücüne dayalı iş verimi de o ölçüde artmış olabilecektir (99).

Spor, bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımını sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kişinin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir. Spor, bireyi dar dünyasından kurtararak başka ortamlarda başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlarla diyalog içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Bu yönüyle sporun, yeni dostlukların kurulmasına pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir (76). Bir ülkenin sanayileşme, şehirleşme ve tarımda modernleşmesi, mal ve hizmet üretiminin artması

yanında, sosyal alanda da önemli gelişme ve değişmelerin meydana gelmesine sebep olmaktadır. Sanayileşmenin yüksek bir seviyeye ulaşması şehirleşmenin hızlanması sonucu köylerden göç başlar. Kötü yerleşim yerlerinde ve evlerinde barınan insanlarla, dar ve havasız iş yerlerinde çalışanların sağlıklarının bozulması ile birlikte, moral güçleri de zayıflar. Boş vakitleri değerlendirmede genellikle kahvehanelerde sohbet ve faydasız oyun şeklinde olur. Bu da yeni şehirleşen ve sanayileşen toplum birimlerinde bireylerin ve ailelerin hayatlarını devam ettirmek için gerekli olan bilgiyi konuşma, tecrübelerinden öğüt dinleme veya tartışma yollarıyla edinmelerinden öteye geçemez (99).

2.7.1. Sosyal Bütünleşmeye Katkısı Bakımından Sporun Yeri

Öğrenci beden eğitimi ve spor sayesinde kendini keşfeder, kişilik gelişimi beden eğitimi ve spor sayesinde şekillenir, amacına uygun olarak işlenen bir beden eğitimi dersi öğrencinin toplumsallaşmasını ve topluma katılımını sağlar. Çocukların ve gençlerin gelişim çağında, aerobik antrenman temeli üzerinden spor yapmaları onların güçlü, dengeli, becerikli, sportmence yarışan, kolayca sosyal ilişkiler kurabilen ve güleç yüzlü insanlar olma şansını artırır. Beden eğitiminin öğrencinin toplumsallaşmasındaki rolü göz ardı edilemez bir gerçektir. Öğrenci beden eğitimi ve spor sayesinde kendini sosyal bir çevrenin tam ortasında bulur, yeni insanlarla tanışır, daha önce girmediği ortamlara beden eğitimi ve spor sayesinde girer, beden eğitimi ve spor arkadaşlık kurmada önemli bir role sahiptir. Buda gösteriyor ki yerleşik olarak okula gelen ve belirli bir düzeyde sporla ilgilenen öğrencilerin toplumsallaşma düzeyleri daha yüksektir. Spor illeri, bölgeleri, ülkeleri, kıtaları birleştiren bir yapı olduğuna göre insanlar arasındaki iletişim gücüne de katkısının olacağı bir gerçektir. Beden eğitimi ve spor faaliyetleri öğrencinin kendine güvenini arttıran çevresiyle ilişkisini geliştiren, bir yapıya sahiptir. Öğrencinin girişken, atak, sosyal, konuşkan olmasını sağlar. Okulda düzenlenen bir etkinlik öğrencinin en yakınında bulunan toplumsal çevredir, okulda düzenlenen bir etkinliğe katılan öğrenci toplumsal bir olayın içine girmiş demektir. Öğrenci için okul sosyal bir çevredir, bu sosyal çevreye etkin bir şekilde katılan öğrenci toplumsallaşma yönünde ilerliyor denilebilir. Yerleşik olarak okula gelen öğrenci bu sosyal çevrede daha etkindir buda onun toplumsallaşmasında olumlu bir ilerleme kaydetmesini sağlar. Çocuğun beden eğitimi ve spor yaparken yaşadığı sevinç, duyduğu hazzın yerini hiçbir şey tutamaz. Bu nedenle çocuğun beden eğitimi ve spor alışkanlığı engellenmemeli, çocuk okul öncesinde beden eğitimi ve spora itilmelidir. Her ne

nedenle olursa olsun beden eğitimi ve spordan yoksun kalan çocuk, yetişkinliğe bazı eksiklerle girme durumunda kalacaktır. Bayram ve törenler sosyal çevreyi oluşturur, öğrenci buralarda çekinmeden görev alıyorsa toplumsallaşma sürecine girmiştir diyebiliriz (118).

Öğrenciler herhangi bir sorunla karşılaştıklarında; çoğunlukla konuşarak halletme yoluna gittiklerini ifade etmekte olsalar da, kavgayı bir çözüm yolu olarak görenlerin sayısı da azımsanmayacak oradadır. Genel olarak ifade edecek olursak okullarda yeterli sportif aktivitelerin olmadığı, öğrencilerin geneli için derslerin süre açısından yeterli olduğu, ancak işleniş ve çeşitlilik açısından gençleri tatmin etmediği ortaya çıkmaktadır. Gençlerin yaşadıkları semtler ve okullarında onların serbest zamanlarını çok yönlü değerlendirebilecekleri alan, araç gereç ve faaliyetlerinde yetersiz olduğu söylenebilir. Serbest zamanı değerlendirme ve sosyal etkinliklere katılma oranları da bunu göstermektedir. Sporun gençlik kültürüne uyumlu olması, okulların alternatif sporları da dikkate alması ve bu sayede öğrencilerin öncelikle istedikleri spora yönelmesi ve okuldaki spor alanlarının ders zamanı dışında da spor etkinlikleri için öğrencilere açılması sağlanmalıdır. Beden eğitimi dersleri yarışma sporu şeklinde değil hız, macera ve heyecanı barındıracak şekilde işlenmeli, öğretmenler motor beceri beklenti düzeylerini düşük tutmalıdır. Yapılan aktivitelerde kullanılacak durumların ortaya çıkması engellenmeli ve yetenekli olsun olmasın her gencin derse aktif katılımı sağlanmalıdır. Korkmadan oyun oynamaya ve öğrenmeye motive etmesi için gerekenler yapılmalı, yapılan etkinliklerde işbirlikçi davranışlar ön plana çıkarılmalı, fiziksel farklılıklarından dolayı kızlar ve erkeklere farklı imkânlar sağlanmalı, ya da yapılan etkinliklerde bu fark göz önüne alınmalıdır (119).

Bireyin toplumsallaşması erken yaşlarda söz konusu olan beden eğitimi ve spor aktivitelerinin çocukluk ve gençlik çağında alışkanlık haline getirilmesi ihtiyacı spor ile toplumsallaşmayı aynı dönemlerde birlikte ele almayı gerek kılmaktadır. Çeşitli oyunlar ve spor toplumun yansıtıcılarıdır. Çünkü bir toplumda toplumsallaşma için gerekli süreçlere pek çoğu oyun ve spor ortamında vardır. Rol oynama, statü, tabakalaşma, onaylama, liderlik etme, disipline uyma, yarışma ve iş birliği gibi toplumsallaşmanın tüm alanları oyun ve spor dünyasını daha verimli bir eğitim alanı haline getirir. Her türlü beden eğitimi ve spor etkinliği sosyal bir deneyimdir ve çoğu zaman duyguları içerir. Sportif etkinliklere katılan bireyler oyun ve hareketler

aracılığıyla duygularını ifade etme imkânı bulur. Saldırganlık, öfke, utangaçlık kıskançlık gibi duyguların boşalmasını sağlar ve bunları kontrol etmesini öğrenir. Baskı altındaki enerjiden kurtulmanın yolu oyun ya da spor etkinliklerine katılarak enerjisini uyumlu ve yaratıcı bir biçimde kullanır. Amaca yönelik ve belli kurallara göre hareket etmeyi öğrenir. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılma bireyin fiziksel olduğu kadar benlik gelişimine de daha çok katkıda bulunur. Benlik genelde bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresine nasıl tanındığı konularındaki bilinçliliği olarak ifade edilir. Birey bu bilince kendini başkalarıyla karşılaştırarak ulaşır. Çocuk diğer çocuklarla oyun oynamaya başladığın da kendisinin güçlü ve zayıf yönlerini anlamaya başlar. Oyunlar sırasında kendisi ile başkalarını karşılaştırır, yeterlilik ve yetersizliklerini fark eder. Beden eğitimi ve spor bireyin dinamik sosyal çevrelere katılımını sağlayan bir sosyal etkinlik olmasından dolayı kişinin toplumsallaşmasında önemli bir role sahiptir. Modern toplumlarda sporun çoğunlukla kolektif bir etkinlik olduğu göz önüne alındığın da sportif faaliyetler aracılığıyla, sporla ilgilenen bireyler değişik insan gruplarıyla sosyal ilişkiye girmektedir. Spor, bireyin kendi dar dünyasından kurtularak başka ortamlarda, başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlarla diyalog içinde bulunmasını onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesi sağlamaktadır. Bu yönüyle sporun, yeni dostlukların kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir. Spor sadece spor yapanlar değil, izleyici kitleler arasında da önemli bir sohbet ve muhabbet konusu oluşturmaktadır. Bundan dolayı toplumsallaşma sürecinde beden eğitimi ve spor resim ve müzikten daha çok etkilemektedir. Beden eğitimi ve sporun toplumsallaşma içerisindeki ve bu günkü yaygınlığı, popülerliği, sosyal, ekonomik, politik ilişkiler, tanıtım ve eğitim yönünden etkileri ve gelecekte üstlendiği roller göz önüne alındığında, bu konunun önemle araştırılması ve öğrenilmesi gereken bir alan olduğu açıkça görülür (120).

2.8. Türkiye’de Sosyalleşme Süreci ve Spor

Cumhuriyet dönemi öncesinde Rönesans hareketiyle birlikte tüm Avrupa’da etkisini gösteren yenilikler Osmanlı İmparatorluğu’nu da etkilemiş ve Sultan Abdülmecit zamanında 1839’da ilan edilen Tanzimat Fermanı ile birlikte okullarda “jimnastik” adı altında 1864 yılında ilk bedensel etkinlikler görülmeye başlamıştır (121).

Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerine hizmet öncesi eğitim veren kurumların, ilk kuruluş çabaları Cumhuriyet öncesi döneme rastlamaktadır. Özellikle beden eğitimi derslerinin ilk defa 1864 yılında Harbiye ve Askeri İdadilerde, 1884 yılından itibaren Bahriye Mektebi’nde 1914 yılında medrese ve rüştiyelerde okutulmaya başlamasından sonra, beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi zorunluluğu görülmeye başlanmıştır (122).

Galatasaray Lisesinde uzun zaman beden eğitimi öğretmenliği yapan yabancılar tarafından yetiştirilen Faik Bey (Faik Üstün idman), o zamanda beden eğitimi öğretmenliği formasyonu veren resmi bir kurum olmadığı için, mezun olmasını takiben Galatasaray Lisesi Jimnastik muallimliğine atanmış ve 45 yıl süre ile bu görevini sürdürmüş, böylece de kendisi 1869 yılında sivil okullarımızın ilk beden eğitimi öğretmeni olmuştur. Faik Üstün idman’ı Selim Sırrı Tarcan (1908), Vildan Aşır Savaşır (1925) izlemişlerdir (121).

1908 yılında Selim Sırrı Tarcan’ın Terbiye-i Bedeniye Mektebi’ni açmasıyla başlayan beden eğitimi öğretmeni yetiştirme çabaları, 1932 yılında Gazi Eğitim Enstitüsüne bağlı Beden Eğitimi Bölümü açılmasıyla devam etmiş, üniversiteler düzeyinde Ege Üniversitesinde 1976 yılında kurulan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile sürdürülmüştür. 1982 yılında YÖK ile birlikte Eğitim Enstitüleri, Spor Akademileri ve Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu birleştirilerek, üniversite çatısı altında Eğitim Fakültelerine bağlı Beden Eğitim ve Spor Bölümüne dönüştürülmüştür. 1992 yılında ise Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları açılmış ve Eğitim Fakültelerine bağlı bazı Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları adı altında eğitimlerini sürdürmüşlerdir (123).

3. GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ile ilgili bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modeli ile yapılan araştırmaların iki sınırlılığı vardır. Bu sınırlılıklar veri bulma ile kontrol güçlükleridir. İlişkisel tarama modelleri de iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür bir düzenlemede, aralarında ilişki aranacak değişkenler, tekil taramada olduğu gibi, ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme, ilişkisel bir çözümlenmeye olanak verecek şekilde yapılmak zorundadır (139).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi, Fırat Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi'nde eğitim-öğretim gören toplam 500 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında/Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümleri , 1.- 2.- 3. ve 4. sınıflarda eğitim-öğretim 25'er kişi olmak üzere her üniversiteden 100 toplamda ise 500 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Örnekleme yer alan öğrencilere araştırmanın amaçlarına yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış “Kişisel Bilgi Formu” ile “Spor ve Sosyalleşme Ölçeği” uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının üniversitede uygulanabilmesi için Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü'nden izin alındıktan sonra, araştırmacı tarafından ilgili Üniversitelere gidilerek, araştırmanın amacıyla ilgili gerekli açıklamalar yapılmış, ölçme araçları Üniversite öğrencilerine dağıtıldıktan sonra ölçekleri doğru bir şekilde cevaplandırmaları sağlanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında öğrencilerin spor ve sosyalleşme düzeylerini belirlemek amacıyla Şahan (1) tarafından geliştirilen ‘‘Spor ve Sosyalleşme Ölçeği’’ ve öğrenciler hakkında bilgi toplamak için ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’ kullanılmıştır.

Şahan (1) tarafından geliştirilen Spor ve Sosyalleşme Ölçeği’nin cronbachalpha güvenirlik katsayısı 0,84 olarak hesaplanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma grubundan elde edilen veriler istatistiksel paket program yardımı ile analiz edilmiştir. Demografik bilgilerin sayısal değerlendirilmesinde frekans ve yüzdeler hesaplamalar yapılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce normallik dağılımlarına Kolmogorov-Smirnov testi ile bakılmış ve dağılımların normal dağılmadığı gözlemlenmiştir. Bu yüzden ikili karşılaştırmalar non-parametrik test grubunda yer alan Mann-Whitney U testi, çoklu karşılaştırmalar ise Kruskal Wallis testi ile analiz yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık derecesi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Beden Eğitimi bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal duygusal öğrenmeleri ve bu ilişkiyi etkileyebileceği düşünülen okul, yaş, cinsiyet, okudukları sınıf, anne eğitim, anne meslek, baba eğitim, baba meslek, boş zaman faaliyetleri, nerde kaldıkları , aile gelir durumu, okudukları bölüm, spor yapıp yapmadığı, haftada kaç saat spor yaptığı değişkenlere ilişkin araştırma grubundan elde edilen veriler ve değişkenlere bağlı olarak yapılan istatistiksel analizler aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Cinsiyet	N	%
Erkek	263	52,6
Kadın	237	47,4
Toplam	500	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırma grubunun Cinsiyet türüne göre %52,6'sının Erkek, % 47,4'ünün de Kadın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2: Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Yaş	N	%
18-20	214	42,8
21-24	236	47,2
25-30	50	10,0
Toplam	500	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırma grubunun % 42,8'inin yaşlarının 18-20 yaşları arasında, % 47,2'sinin yaşlarının 21-24 yaşları arasında olduğu ve % 10,0'unun yaşlarının ise 25-30 yaşları arasında oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 3: Araştırma Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Sınıf	N	%
1. sınıf	125	25,0
2. sınıf	125	25,0
3. sınıf	125	25,0
4. sınıf	125	25,0
Toplam	500	100,0

Tablo 3 incelendiğinde araştırma grubunun sınıf değişkenine göre %25,0'nin 1. sınıfta, % 25,0'nin 2. sınıfta, % 25,0'nin 3. sınıfta, % 25,0'nin 4. sınıfta okudukları tespit edilmiştir.

Tablo 4: Araştırma Grubunun Ailenizin Aylık Geliri Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Ailenizin Aylık Geliri	N	%
600-1000 TL	143	28,6
1001-1400 TL	162	32,4
1401-1800 TL	81	16,2
1801 ve üzeri TL	114	22,8
Toplam	500	100,0

Tablo 4 incelendiğinde araştırma grubunun Ailenizin Aylık Geliri değişkenine göre %28,6'sının 600-1000 TL, % 32,4'ünün 1001-1400 TL, % 16,2'sinin 1401-1800 TL ve % 22,8'inin de 1801 ve üzeri aylık gelire sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 5: Araştırma Grubunun Anne Mesleği Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Anne Mesleği	N	%
Ev Hanımı	458	91,6
Çalışan	42	8,4
Toplam	500	100,0

Tablo 5 incelendiğinde araştırma grubunun Anne mesleği değişkenine göre % 91,6'sının Ev Hanımı ve % 8,4'ünün de Çalışan olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6: Araştırma Grubunun Baba Mesleği Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Baba Mesleği	N	%
Çalışan	366	73,2
Emekli	134	26,8
Toplam	500	100,0

Tablo 6 incelendiğinde araştırma grubunun Baba Mesleği değişkenine göre %73,2'sinin Çalışan, % 26,8'inin de emekli oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 7: Araştırma Grubunun Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Anne eğitim düzeyi	N	%
Okur Yazar Değil	104	20,8
İlköğretim	293	58,6
Lise	78	15,6
Üniversite	20	4,0
Lisansüstü	5	1,0
Toplam	500	100,0

Tablo 7 incelendiğinde araştırma grubunun Anne Eğitim Düzeyi değişkenine göre araştırma grubunun annelerinin %20,8'inin Okur Yazar Değil, % 58,6'sının İlköğretim, % 15,6'sının Lise, % 4,0'ünün Üniversite ve % 1,0'inin da Lisansüstü eğitim aldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 8: Araştırma Grubunun Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Baba eğitim düzeyi	N	%
Okur Yazar Değil	30	6,0
İlköğretim	257	51,4
Lise	148	29,6
Üniversite	54	10,8
Lisansüstü	11	2,2
Toplam	500	100,0

Tablo 8 incelendiğinde araştırma grubunun Baba Eğitim Düzeyi değişkenine göre araştırma grubunun babalarının % 6,0'ının Okur Yazar Değil, % 51,4'ünün İlköğretim, % 29,6'sının Lise, % 10,8'inin Üniversite ve % 2,2'sinin de Lisansüstü eğitim aldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 9: Araştırma Grubunun Nerede Kalıyorsunuz? Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Nerede kalıyorsunuz?	N	%
Devlet Yurdu	74	14,8
Özel Yurt	54	10,8
Apart	123	24,6
Ailem	249	49,8
Toplam	500	100,0

Tablo 9 incelendiğinde araştırma grubunun Nerede Kalıyorsunuz? değişkenine göre % 14,8'inin Devlet Yurdu, % 10,8'inin Özel Yurt, % 24,6'sının Apart ve % 49,8'inin de Ailem ile kalıyorum cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 10: Araştırma Grubunun Düzenli Spor Yapıyor Musunuz? Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Düzenli spor Yapıyor Musunuz?	N	%
Evet	316	63,2
Hayır	184	36,8
Toplam	500	100,0

Tablo 10 incelendiğinde araştırma grubunun Düzenli Spor Yapıyor Musunuz? değişkenine göre %63,2'sinin Evet yapıyorum cevabını verirken, % 36,8'inin de Hayır yapmıyorum cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

**Tablo 11: Araştırma Grubunun Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz?
Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular**

Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz?	N	%
1-3 saat	126	25,2
3-5 saat	86	17,2
5-7 saat	62	12,4
7 saat ve Üzeri	105	21,0
Toplam	500	100,0

Tablo 11 incelendiğinde araştırma grubunun Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz? Değişkenine göre %25,2'sinin 1-3 saat, % 17,2'sinin 3-5 saat, % 12,4'ünün 5-7 saat ve % 21,0'ının da 7saat ve üzeri spor yapıyorum cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 12: Araştırma Grubunun Okuduğunuz Üniversite Değişkenine Göre Sporla Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular

Okuduğunuz Üniversite	N	%
Kahramanmaraş Sütçü imam Ü.	100	20,0
Harran Üniversitesi	100	20,0
Ahi Evran Üniversitesi	100	20,0
Fırat Üniversitesi	100	20,0
Erciyes Üniversitesi	100	20,0
Toplam	500	100,0

Tablo 12 incelendiğinde araştırma grubunun Okuduğunuz Üniversite değişkenine göre araştırma grubunun % 20,0'sinin Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde, % 20,0'sinin Harran Üniversitesinde, % 20,0'sinin Ahi Evran Üniversitesinde, % 20,0'sinin Fırat Üniversitesinde ve % 20,0'sinin de Erciyes Üniversitesinde okudukları tespit edilmiştir.

Tablo 13. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	U	P
Erkek	263	3,7183	,60239	28976,500	,175
Kız	237	3,6360	,63380		

p>0.05

Tablo 13'e göre araştırma grubunun Cinsiyet değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Cinsiyet değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 14. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Anne Mesleği Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Anne Meslek	N	$\bar{X}$	Ss	U	P
Ev Hanımı	458	3,6890	,62024	8422,000	,182
Çalışan	42	3,5741	,59273		

p>0.05

Tablo 14'e göre araştırma grubunun Anne Mesleği değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Anne Mesleği değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 15. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Baba Mesleği Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Baba Meslek	N	$\bar{X}$	Ss	U	P
Çalışan	366	3,6632	,61099	22803,000	,230
Emekli	134	3,7232	,63782		

p>0.05

Tablo 15'e göre araştırma grubunun Baba Mesleği değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Baba Mesleği değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 16. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Düzenli Spor Yapma Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Düzenli Spor Yapıyor Musunuz?	N	$\bar{X}$	Ss	U	P
Evet	316	3,7451	,59509	23546,500	,000***
Hayır	184	3,5663	,64210		

***p<0.001

Tablo 16'ya göre araştırma grubunun Düzenli Spor Yapıyor Musunuz? değişkenine göre (U= 23546,500; p<0.05) Evet Düzenli Spor Yapıyorum cevabını verenler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 17. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Yaş	N	$\bar{X}$	Sd	X^2	P
18-20	214	3,6606			
21-24	236	3,6900	2	,670	,716
25-30	50	3,7091			

p>0.05

Tablo 17'ye göre araştırma grubunun Yaş değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Yaş değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 18. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Sınıf	N	$\bar{X}$	Sd	X^2	P
1.Sınıf	125	3,7301			
2.Sınıf	125	3,6039	3	4,006	,261
3.Sınıf	125	3,7550			
4.Sınıf	125	3,6283			

p>0.05

Tablo 18'e göre araştırma grubunun Sınıf değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Sınıf değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 19. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Ailenin Toplam Aylık Geliri Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Ailenizin Toplam Aylık Geliri	N	$\bar{X}$	Sd	X^2	P
600-1000TL	143	3,6811			
1001-1400TL	162	3,6787	3	1,736	,629
1401-1800TL	81	3,7129			
1801 +	114	3,6541			

p>0.05

Tablo 19'a göre araştırma grubunun Ailenizin Toplam Aylık Geliri değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Ailenizin Toplam Aylık Geliri değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 20. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Annenizin Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Sd	X^2	P
Okuryazar Değil	104	3,6695			
İlk Öğretim	293	3,7156			
Lise	78	3,6326	4	7,046	,133
Üniversite	20	3,4700			
Lisans	5	3,3257			

p>0.05

Tablo 20'ye göre araştırma grubunun Annenizin Eğitim Durumu değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Annenizin Eğitim Durumu değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 21. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Babanızın Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Sd	X^2	P
Okuryazar Değil	30	3,5800			
İlk Öğretim	257	3,7138			
Lise	148	3,6759	4	8,242	,083
Üniversite	54	3,6550			
Lisans Üstü	11	3,3091			

p>0.05

Tablo 21'e göre araştırma grubunun Babanızın Eğitim Durumu değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Babanızın Eğitim Durumu değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 22. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Kaldığı Yer Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Nerede Kalıyorsunuz?	N	$\bar{X}$	Sd	X^2	P
Devlet Yurdu	74	3,5950			
Özel Yurt	54	3,5794			
Apart	123	3,6639	3	2,295	,513
Ailem	249	3,7337			

p>0.05

Tablo 22'ye göre araştırma grubunun Nerede Kalıyorsunuz? değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Nerede Kalıyorsunuz?değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 23. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Haftalık Spor Yapma Süresi Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz?	N	$\bar{X}$	Sd	X^2	P
1-3	126	3,7209			
3-5	86	3,6375	3	2,749	,432
5-7	62	3,6733			
7+	105	3,7644			

p>0.05

Tablo 23'e göre araştırma grubunun Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz? Değişkenine göre Spor ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz? değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Tablo 24. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Okudukları Üniversite Değişkenine Göre Karşılaştırılması;

Okuduğunuz Üniversite	N	$\bar{X}$	Sd	X^2	P
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	100	3,7740			
Harran Üniversitesi	100	3,7194	4	20,052	,000***
Ahi Evran Üniversitesi	100	3,7706			
Fırat Üniversitesi	100	3,3989			
Erciyes Üniversitesi	100	3,7337			

***p<0.001

Tablo 24'e göre araştırma grubunun okuduğunuz üniversite değişkenine göre ($X^2=20,052$; p<0.05) istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Bu teste göre; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi, Erciyes Üniversiteleri lehine istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Beden Eğitimi bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal duygusal öğrenmeleri ve bu ilişkiyi etkileyebileceği düşünülen okul, yaş, cinsiyet, okudukları sınıf, anne eğitim, anne meslek, baba eğitim, baba meslek, boş zaman faaliyetleri, nerde kaldıkları , aile gelir durumu, okudukları bölüm, spor yapıp yapmadığı, haftada kaç saat spor yaptığı değişkenlere ilişkin bulgulara ve yorumlarına yer verilecektir.

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Cinsiyet değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Şahan (1) yapmış olduğu Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü adlı çalışmasında Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ayrımına göre, bayanların erkeklere göre sosyalleşme ve spor sosyalleşme düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir (124). Spor eğitimi alan bayanların erkeklere göre daha fazla sosyalleşmeye inandıklarını belirlemişlerdir.Yapılan çalışmalarda Theberge (125) ile Abraham (214) yapmış oldukları çalışmalarda bayanların spor yoluyla sosyalleşmelerinde erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.Tunçalp'ın (126) yapmış olduğu çalışmada orta öğretim öğrencilerinin sosyalleşmelerinde beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin bayan ve erkeklerde fark olmadığını ortaya koymuştur.

Bu çalışma sonucunda Şahan (1), Özdiç (124), Theberge (125) ile Abraham (127) yaptıkları çalışmalarda bayanların erkeklere göre sporla sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüş olup çalışmamızla farklı sonuçlar çıkararak bizim çalışmamızla paralellik göstermemektedir.

Tunçalp'ın (126) yapmış olduğu çalışmada orta öğretim öğrencilerinin sosyalleşmelerinde beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin bayan ve erkeklerde fark olmadığını ortaya koyarak bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Araştırma grubunun Anne Mesleği değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Anne Mesleği değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Kuyulu'nun (128) yaptığı çalışmada öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkenine göre görevi tanımlama alt boyutunda akran ilişkileri alt boyutunda ve öz düzenleme alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Bu test sonuçlarına göre; görevi tanımlama alt boyutunda anneleri üniversite mezunu ile ilkokul, ortaokul, lisansüstü mezunu olanlar arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir. Aynı şekilde anneleri lise mezunu olanlar ile lisansüstü mezunu olanlar arasında fark olduğu tespit edilmiştir. Akran ilişkileri alt boyutunda anneleri ilkokul mezunu ile lise ve üniversite mezunu olanlar arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir. Aynı şekilde anneleri ortaokul mezunu olanlar ile lise ve üniversite mezunları arasında fark olduğu tespit edilmiştir. Öz düzenleme alt boyutunda anneleri üniversite mezunu ile ilkokul ve ortaokul mezunu olanlar arasında farktan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde anneleri lisansüstü mezunu olanlar ile lise ve üniversite mezunları olanlar arasında fark olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak bakıldığında anne eğitim düzeyi ile sosyal duygusal öğrenme arasında paralel bir ilişki vardır. Anne eğitim düzeyi seviyesi arttıkça sosyal duygusal öğrenme düzeyi de artmaktadır. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermemektedir.

Araştırma grubunun Baba Mesleği değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Baba Mesleği değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Yapılan araştırmalara göre Merter' in (129) yaptığı çalışmaya göre Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri genel puanı ortalamalarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Bunun yanında Yılmaz' ın (130) yaptığı çalışmada da Sheffe

yöntemiyle yapılan analizlerle, baba eğitim durumuyla sosyal duygusal öğrenme becerileri tüm alt boyutlarında yapılan karşılaştırma sonucunda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yılmaz (130) yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir. Kuyulu'nun (128) yaptığı çalışmada Öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkenine göre görevi tanımlama alt boyutunda ve akran ilişkileri alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Bu test sonuçlarına göre; görevi tanımlama alt boyutunda babaları ilköğretim ve ortaokul mezunu olanlar ile lise ve üniversite mezunu olanlar lehine fark olduğu gözlemlenmiştir. Akran ilişkileri alt boyutunda babaları ilköğretim ve ortaokul mezunu olanlar ile lise üniversite mezunu olanlar arasındaki farktan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Diğer alt boyutta ise anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. Genel olarak bakıldığında baba eğitim düzeyi ile sosyal duygusal öğrenme arasında paralel bir ilişki vardır. Baba eğitim düzeyi seviyesi arttıkça sosyal duygusal öğrenme düzeyi de artmaktadır. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermemektedir.

Araştırma grubunun Düzenli Spor Yapıyor Musunuz? değişkenine göre Evet Düzenli Spor Yapıyorum cevabını verenler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Şahan'ın (1) yapmış olduğu çalışma incelendiğinde üniversite öğrencilerinden spor yapanlar ile yapmayanların sosyalleşme düzeyleri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Bu sonuçların “spor yapan bireylerin sosyalleşme düzeyleri spor yapmayanlara göre daha yüksektir” şeklindeki 4 numaralı hipotezimizi desteklemediği görülmektedir. Bu durum öğrencilerin spor yapmaları ile sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Araştırma grubunun Yaş değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Yaş değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Merter' in (129) yaptığı çalışmada Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri genel puanı ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir. Ancak Kırılmazkaya (142) ilköğretim Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri puanlarında ve Akpınar (144) Spor Federasyonunda çalışanların Sosyal Beceri puanlarında yaş değişkeninin bir farklılık oluşturmadığını ifade etmişlerdir. Bu çalışmalar bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Araştırma grubunun Sınıf değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Sınıf değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Aytan (131) yapmış olduğu çalışmada Ortaöğretimde birinci sınıf ve üst sınıflara giden öğrencilerin sosyalleşme durumları incelendiğinde fark olmadığını belirtmiştir. Sınıf düzeyleri arttıkça öğrencilerin yaşlarında büyüyeceğini düşünürsek yapılan çalışmada ortaöğretimde yaş farkının sosyalleşmeye etki etmediği söylenebilir. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Araştırma grubunun Ailenizin Toplam Aylık Geliri değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Ailenizin Toplam Aylık Geliri değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Kuyulu'nun (128) yaptığı çalışmada Öğrencilerin aile gelir durumu değişkenine göre görevi tanımlama alt boyutunda ve öz düzenleme alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Bu teste göre görevi tanımlama alt boyutunda aile gelir durumu zayıf olanlar ve orta olanlar arasındaki farktan kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Aynı şekilde öz düzenleme alt boyutunda aile gelir durumu orta olanlar ve iyi olanlar arasındaki farktan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Diğer alt boyutta fark bulunmamıştır. Bu yorumlara bakıldığında genel olarak aile gelir düzeyi arttıkça sosyal duygusal öğrenme düzeyinin arttığını söylenebilir. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Araştırma grubunun Annenizin Eğitim Durumu değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit

edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Annenizin Eğitim Durumu değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Şenol'un (141) yapmış olduğu çalışmada araştırma grubunun anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre sosyal beceri alt boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun anne eğitim durumunun sosyal beceri düzeyine etki etmediği görülmektedir.. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir. Merter' in (129) yaptığı çalışmada Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri genel puanı ortalamalarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Soylu (132) de üniversite öğrencilerine yaptığı çalışmada ise anne eğitim durumu açısından eğitim durumu yükseldikçe SDÖB'de düşüş gözlenmiştir. Yapılan bu çalışmalar bizim çalışmamızla paralellik göstermemektedir.

Araştırma grubunun Babanızın Eğitim Durumu değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Babanızın Eğitim Durumu değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Kırılmazkaya (142) öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada baba öğrenim durumu, gruplar arasında sosyal beceri puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Bu çalışmalara paralel olarak Yoldaş ve Seven (143) Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyal Becerileri Düzeylerinin İncelenmesi adlı çalışmalarında, sosyal beceri düzeyleri anne ve babanın öğrenim durumuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Merter' in (129) yaptığı çalışmada araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri genel puanı ortalamalarının babanın eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Soylu'nun (132) yaptığı çalışmada ise baba eğitim durumu açısından eğitim durumu yükseldikçe SDÖB'de düşüş gözlenmiştir. Yapılan bu çalışmalar bizim çalışmamızla paralellik göstermemektedir.

Araştırma grubunun Nerede Kalıyorsunuz? değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Nerede Kalıyorsunuz? değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Avşar ve Öztürk (140), Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerin yaşamlarının son on yılını geçirdikleri yerleşim birimine göre, öğrencilerin Sosyal Beceri Envanteri ve alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde sadece sosyal kontrol alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda öğretmen adaylarının sosyal beceri puanları kaldıkları yer aileleri ile beraber kalanların sosyal beceri envanteri alt boyutlarından duyuşsal duyarlılık konularında daha yüksek olduğu) değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmalar bizim çalışmamızla paralellik göstermemektedir.

Araştırma grubunun Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz? değişkenine göre Sporla Sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubunun Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz? değişkeninin Spor ve Sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir.

Araştırma grubunun okuduğunuz üniversite değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Bu teste göre; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi, Erciyes Üniversiteleri lehine istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir. Şahan (1)'nin yapmış olduğu çalışmada üniversiteler arasında sporla sosyalleşme düzeylerinde farklılık olduğunu tespit etmiştir. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir. Kuyulu (128) yaptığı çalışmada farklı şehirlerde yaşamaları da öğrencilerin sosyalleşmelerinde farklılık göstermektedir. Yapılan bu çalışma bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir. Soylu' nun (132) üniversite öğrencilerine yaptığı çalışmada ise Yerleşim yeri açısından büyük illerde yetişen öğrencilerin daha fazla SDÖB'ne sahip oldukları görülmüştür. Bu çalışma bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyalleşme, bireyin doğuştan itibaren toplum üyeliği kazanmasında geçirdiği safhaların bütünüdür (68). Sosyalleşme, belirli bir grubun veya toplumun yaşam tarzının öğrenilmesi, aynı zamanda da karşılıklı bir etkileşim sürecidir. Bu öğrenme sürecinde, toplumdaki kalıp davranışlar birey tarafından kişiselleştirilir ve sonuçta birey, o topluma ya da gruba ait bir kimlik geliştirir.

Spor bireylerde temel motorik özellikler olarak belirtilen dayanıklılık, kuvvet, sürat, beceri ve hareketlilik özelliğini geliştirir. Bireylere düzgün duruş alışkanlıkları kazandırır. Bireyin hareketliliğini olumlu yönde yönlendirir. Spor ile bireyler başkalarına ve oyun kurallarına saygıyı göstermeyi öğrenir. Spor, bireye başarı ve başarısızlığı kabullenmeyi öğretir. Spor, bireyde hoşgörü ve işbirliği gibi dayanışma duygularını geliştirir. Spor bireyde heyecan, sevinç, üzüntü gibi duygular yaşayarak onların kendine güven duygularının gelişmesine yardımcı olur. Yine spor ile birlikte bireylerde dikkat etme, düşüncüyü bir noktada toplama, problem çözme, üretken olma, hayal gücünü kullanma, kurallara uyma ve pratik zekâyı kullanma gibi özelliklerini geliştirir (9).

Bu tanımlarda vurgu yapılan üç özellik göze çarpmaktadır. Bunlar kültürün kazanılması, kültürün kişilikle bütünleşmesi ve sosyal çevreye uyumun sağlanmasıdır. Sosyalleşme süreci, doğuştan başlayarak tüm yaşam boyunca süren uzun bir dönemi kapsamaktadır. Bu süreçte, anne ve baba, arkadaşlar, öğretmenler, oyun ya da takım arkadaşları, antrenörler, iş arkadaşları, sevgililer, eşler vb. farklı çevreler katkıda bulunmaktadır (133).

Sosyalleşme sürecinin genel anlamda iki boyutu vardır. Birincisi psikolojik boyuttur ve bir bireyin toplum ve onun alt kategorileri içerisinde gelişip kalıba sokulduğunu ileri sürer. İkincisi ise bir bireye sosyal beklentilere uygun biçimde davranmasının öğretilmesini öne süren sosyolojik boyuttur (134). Bu boyutlar bağlılığın gelişimini incelerken, bir bireyin sosyolojik gelişimini etkileyen unsurların yanı sıra, bir bireyin psikolojik gelişimde yer alan süreci düşünmenin mümkün olduğunu gösterir. Bu görüşler Vygotsky'nin bilişsel gelişimin sosyokültürel perspektifiyle de paralellik gösterir (135).

Sosyalleşme sürecinin önemli faktörlerinden birisi de eğitim kurumları yani okullardır. Okul bireylerin toplumsal sorumluluklarını öğrendikleri kurumdur. Birey okul ile eğitilir. Bireyin ailesinde almış olduğu bilgiler ile okulda öğrendiği toplumsal değerler ile bütünleşerek kişiliğın gelişimi sağlanır. İyi-kötü, yanlış-doğru gibi kavramlar okulda öğrenilir. Bireyin belirli bir meslek edinmesi okul ile gerçekleşir. Birey benlik duygusundan uzaklaşarak sosyalleşme duygusu gelişmeye başlar. Bireylerin başka bireylerle etkileşimi ve aktiviteler katılımı okul ile gerçekleşir (136).

Bireylerin aile, okul ve akran grubu ile ilişkilerinin görülebilmesi için toplumsal yapının incelenmesi gerekmektedir. Toplumsal çevre bireyleri belli amaçlar doğrultusunda birleştirir. Bunun sonucunda bireyler birbirleri ile etkileşimde bulunur. Toplumsal çevre içinde aynı sosyal gruplarda, aynı birey değişik bireylere karşı değişik rol ve statüler takınabildiği gibi, aynı sosyal gruplarda bireyler farklı rol ve statülerde takınabilirler. Toplum çevre ile bireyde aidiyet duygusu gelişir. Bu duygunun gelişmesi ile bireyin kendisi ile barış olması sağlanır ve toplumsal çevreye karşıda bir sorumluluğu olduğu bilincine ulaşır. Davranışların doğru ya da yanlış olduğunu bireye toplumsal çevresi öğretir. Bu davranışlarda yine toplumsal çevre ile birlikte değişiklikler meydana gelebilir. Toplumsal çevre bireye belirli hedefler gösterebilir. Bunun sonucunda bireyin günlük yaşantısının daha istekli ve atılgan bir yapıya ulaşması sağlanabilir. Toplumsal çevrenin etkisi ile bireylerin dayanışmacı ruhu ön plana çıkar ve sorumluluk duygusu pekişir. Özellikle toplumsal yapıların sağlıklı olması bireylerin yaşantısında pozitif etkiler gösterecektir (137).

Teknolojinin hızlı gelişimi toplumsal hayatı da inanılmaz derecede etkilemektedir. Bireylerin toplum ile bütünleşmesinde, toplumun bir parçası olmasında, toplumun kültürel değerlerini almalarında, yeni kültürel değerler oluşturulmasında, inanç, tutum ve davranışlardaki değişimlerde kitle iletişim araçları önemli bir rol üstlenmektedir. Kitle iletişim araçlarının topluma kültürel etkisinin çok yönlü olduğu görülmektedir. Bilimdeki gelişmeler, sanat olayları, moda alanındaki yenilikler, günlük olaylar ve haberleri gazetelerde okumak, radyoda duymak, televizyon ve sinemalarda görmek, son teknoloji internette sürekli ve anında takip etmek, izlemek mümkün olmaktadır. Bunun neticesi olarak her tür hareket anında ve çok sayıda insana ulaşmakta ve etkisi de uzun süre devam etmektedir(138). Sporun bireyler üzerine etkileri

düşünüldüğünde günümüzde daha da önemli hâle geldiği görölmektedir. Sporun çok geniş kitlelerde yapılabilmesi aynı anda milyonlarca insanın bir noktaya toplanması sosyalleşme açısından çok önemlidir. Spor ile toplumlar hatta milletler arası ilişkiler geliştirilir. Kültürler arası etkileşim ve diyalog spor ile daha kolay yapılabilir. Aynı zamanda sporun bir eğlence aracı olması çok sayıda insanın yapabilmesini beraberinde getirecektir. Çok sayıda kişinin yapması sporun birleştirici yanını da ortaya çıkarmaktadır.

Yapılan bu çalışma sonucunda sporun insanların sosyalleşmesinde büyük faydaları vardır. Bu çalışma ve daha önceki çalışmalarda gösteriyor ki kişilerin sosyalleşmesi için sporun faydaları azımsanmayacak kadar çoktur. Sporun yaygınlaşması için ülkemizde spor politikası oluşturulup gerek bürokrasi ve yerel yönetimler eliyle spora destek verilmeli ve sporun yaygınlaşması hususunda tesis ve diğer ihtiyaçlar konusunda yatırımlar yapılmalıdır. Sonuç olarak bu çalışmaların sonucunda sosyalleşmiş fertlerin olacağı ve bu fertlerin hem çalışma hem de sosyal yaşantılarında ülkemize faydalı bireyler olacağı düşünülmektedir.

7. KAYNAKLAR

1. Şahan H. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007;4-139.
2. Özbey Ç. Çocuk Gelişiminde Yaşanan Sorunlar,İstanbul: İnkılap Kitapevi,2006.
3. Afyon Y, Tunç A. Beden Eğitimi Ve Spor Tarihi, Ankara, Damla Ofset Matbaacılık, 1997;77-90.
4. Çaha Ö. Spora Yaslanarak Bir Nefes Alma. Ankara: Beta Yayınevi,2000.
5. Küçük V., Acet, M. Bir Kişilik Özelliği Olarak Suçluluk ve Sporla İlişkisi Dumlu 2002.
6. İkizler C. Sporda Sosyal Bilimler. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım,2000.
7. Aracı H. Okullarda Beden Eğitimi. Ankara, Bağırhan Yayınevi, 1999.
8. Almanak. Sponsorda Sponsorluk Fırsatları Almanacağı, GSGM Yayınları, Tor Ofset, İstanbul, 2009; 1-3
9. Yetim A. “Sosyoloji ve Spor”, Ankara: Topkar Matbaacılık,2000.
10. Tamer K. , Pulur A. Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri. Ankara: Ada Matbaacılık,2001.
11. Açak, M. Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Morpa Yayınları. . 2005.
12. Aracı H. Okullarda Beden Eğitimi. 6. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,2006.
13. Pepe O. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin, Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya,2005.
14. Şahin M.H. Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü,İstanbul:Morpa Kültür Yayınları.2005.
15. Demirci A İlköğretimde Beden Eğitimi Uygulamaları, İstanbul: Değişim Yayınları. 2006.
16. Sunay H. , Sönmez T. Ankara'daki Orta öğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sorunlarına ilişkin Bir İnceleme Milli Eğitim Dergisi. Sayı 162 Bahar 2004 Talim ve Terbiye Kurulu Kararı; İlköğretim Okulları Haftalık.
17. İnal N. A Beden Eğitimi ve Spor Bilimi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,2003.

18. Çakmakçı S. Okullardaki Beden Eğitimi Dersinin ve Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmelerine Etkileri (Kütahya Örneği). Yüksek Lisans. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi; 2001.
19. Özmen Ö. Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni, Bağırhan Yayınları, Ankara, 1999.
20. D.P.T. “V. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu”. Spor Toto Teşkilat Müdürlüğü Matbaası, Ankara, 1983.
21. Alpman C. Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitiminin Çağlar Boyunca Gelişimi, M.E. Basımevi, İstanbul, 1972;45-87.
22. İşcan F. Türklerde Spor, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1998.
23. Güven Ö. Spor Psikolojisi Ders Notları 1997-1998, Gazi Üniversitesi B.E.S.Y.O. Ankara, 1998.
24. Fişek K. Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri, 2003. Açısından Spor Yönetimi Dünyada ve Türkiye’de, İstanbul: YGS Yayınları Genç, V. Kitle Sporunun Teşviki ve Tesis Politikaları (Kayseri İli Uygulaması). Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı., 1992.
25. Çöndü A. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999; 3-21.
26. Karagül T. Beden Eğitimi Öğretim Yöntemleri, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 1993; 2-3.
27. Güllü M. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması, Yayınlanmış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.
28. Özer Ö. Medya Şiddet Toplum, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, 2007; N:66, s. 134.
29. Güven M.N. Okulöncesi ve İlköğretim’de Beden Eğitimi, Ankara: Başak Matbaa. 2005.
30. Günes A. Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları, 2001.
31. Alpaslan S. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına Karşı Algıları ve Öğrencilerin Bu Dersle Karşı Geliştirdikleri Tutumları. (Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu). 2008.

32. Koçak, S. , Kartal, A. İlköğretim Öğrencilerinin Bir Öğretim Döneminde Fiziksel Uygunluk Gelişimlerdeki Değişimin İncelenmesi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,2003;8 (1). 53-60.
33. Yenal H. ,Çamlıyer H. Saracaloğlu A.Ş,“İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri ve Yetenekler Üzerine Etkisi”,G.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1999 ,IV ,3 ,S:15-24.
34. Erkal M.Ö,Güven D. Ayan Sosyolojik Açıdan Spor,İstanbul:Der Yayınları,1998.
35. Sel R. Her Yaşa Göre Oyunlar, Rondlar, Halk Dansları, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları,1987.
36. Bek N. Fiziksel Aktivite ve Sağlığımız. 1. Baskı, Ankara, Klasmat Matbaacılık, 2008;10-13.
37. Erkal E., Güven Ö., Ayan D. Sosyolojik Açıdan Spor, Der Yayınları, Eren Ofset, 3.Basım, İstanbul, 2000; 120.
38. Çelik İ. İ. “Sporun Sosyalleşme Sürecindeki Rolü”. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi SBE, 2002.
39. Başaran İ. E. Eğitim Psikolojisi, Ankara, Kadıoğlu matbaası, 1991; 40-65.
40. Özyigit C. I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Bildiriler, Paneller, Tartışmalar, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Okul İçi Beden Eğitimi ve Spor İzcilik Dairesi Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, 19-21 Aralık 1991, İzmir, ss. 78.
41. Güllü M. Korucu G. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-11 Haziran, 2005; Bursa, s. 395-407.
42. Güneş A. Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Ankara: Cantekin Matbaacılık,2004.
43. Baley A. , James F.A.C.A.S.M, A. David Field, Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş (Çev: Yahya Doğar), Malatya,1997.
44. Kale R, İlköğretimde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Ankara: Pegem Yayıncılık,2007.
45. Solomon D.. Fair Play in the Gymnasium:Improving Socila Skills Among Elementary School Students. Journal of Physical Education, Recreation & Dance,.May/June,1997.

46. Çiçek Ş., Koçak S. Kirazcı, S. Beden Eğitimi Derslerinde Çeşitli Öğretmen ve Öğrenci Davranışlarının Öğrencilerin Derse Katılımındaki Önemi ve Sergileme Sıklığı, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, VII, 2002 (4): S. 12-13.
47. Komisyon. İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1988.
48. Ketten M. Türkiye’de Spor. Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1974; 3-25.
49. Unesco. “Hükümetler Arası Beden Eğitimi ve Spor Komitesi Tavsiye Kararları”, B.T.G.M. Yayınları, madde 2, Ankara, 1984.
50. Erkal M. Spor Sosyolojisi, Milli Eğitim Basımevi, No30 Ankara, 1986.
51. İşler H. Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri El Kitabı, Lazer Ofset, Ankara, 2001.
52. Heper E., Sertkaya Ö., Koca C., Ertan H., Kale M., Terekli S., Karabudak E., Demirhan G.1. Baskı, Eskişehir, Spor Bilimlerine Giriş. Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. Web-Ofset. 2012; 13-24.
53. Erkan N. Beden Eğitimi ve Spor Kültürünün Bilimsel Kapsamı. I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu (19-21 Aralık İzmir), Milli Eğitim Basımevi Ankara, 1992.
54. Muallimoğlu N. Çocuklara ve Gençlere Beden Eğitimi, Avcıol Basım Yayın, 1998.
55. Megep. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Geliştirme Projesi. Ankara : Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Psikomotor Gelişim; 2007.
56. Zorba E. Yaşam Boyu Spor. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006; s.: 87-88.
57. Mirzeoglu N. (Ed.), Ankara: Bağırhan Yayımevi, 2003.
58. Akgün N. Egzersiz Fizyolojisi. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1986.
59. Erkan N. Yaşam boyu spor. Bağırhan Yayımevi, Ankara, 1998.
60. Müftüoğlu O. Yaşasın Hayat. Doğan Kitap, İstanbul, 2003.
61. Bayrakçı M. İlköğretim Okulunda Okuyan ve Aktif Olarak Spor Yapan Öğrencilerle, Aktif Olarak Spor Yapmayan Öğrencilerin Psiko-Sosyal Gelişimlerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Sağlık bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.
62. Doğu G. ve Ark Spor Bilimlerine Giriş, Ankara: Spor Yayımevi, 2006.
63. Erkal, M. Sosyolojik açıdan spor. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1982.
64. Özbaydar S. İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi. Altın Kitaplar Yayımevi, Ankara, 1999.
65. Linton R. The Study of Man, Appleton, New York, 1974.

66. Küçük V. , Koç H. Psiko-sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.2004; 10: 131-141.
67. Öztürk F.“Toplumsal Boyutlarıyla Spor”Ankara:Bağırhan Yayinevi, 1998; s. 68
68. Erkal M. Sosyolojik Açıdan Spor. İstanbul: Filiz Kitabevi,1996.
69. Zorba E. Herkes İçin Spor. İstanbul :Morpa Yayinevi;2005.
70. Tezcan M. Boş Zamanlar Sosyolojisi. Baybars Kitabevi, Ankara,1977.
71. Pehlivan Z. , Ada E.N.D. Kişilik Gelişimi İçin Beden Eğitimi Ders Uygulamaları. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresi 25-27 Mayıs 2011. Van/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı.
72. Özdilek Ç., Kılıç K. Harcanabilir Gelirin Artmasının Sportif Rekreasyona Katılıma Olan Etkisinin Araştırılması -İstanbul Örneği-. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.,2006.
73. Yetim A. Sosyoloji ve Spor. 4. baskı. Ankara: Berikan Yayinevi; 2010.
74. Kat H. Bireysel sporcularla takım sporcularının stres düzeyleri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,2009.
75. Rötig.Prohl. ve Ark “Sportwissen Schaffliches Lexikon”,494, Verlag Karl Hoffmann Schondor. 2003.
76. Yetim A. “Sporun Sosyal Görünümü,” Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,Sayı.1, Cilt,5, 2000.
77. Başer E. Uygulamalı Spor Psikolojisi. Ankara. Bağırhan Yayinevi. Kültür ofset,1986.
78. Aksoy R., Bakış M., Ünveren M. Spor Sosyolojisi. 1. Baskı, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. 42;2012.
79. Özbaydar S. İnsan Davranışlarının Bilimsel Sınırları ve Spor Psikolojisi, Bilimsel Sorunlar Dizisi. Altın Kitaplar Yayinevi, İstanbul,1983.
80. Çıdam K.Televizyon ve Spor “ Spor ve Spor Magazin Programlarında Erotizm ve Şiddet”. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 3-7. 1996.
81. Doğan O Spor Psikolojisi. Adana, Nobel Kitabevi, 2. baskı,; 49-128. 2005.
82. Konter E.Spor Psikolojisi El Kitabı.Ankara,Nobel Yayın Dağıtım,72-144. 2006.
83. Voigt D. Spor sosyolojisi, (çev. A. Atalay). İstanbul,1998.

84. Türkel Ç. ilköğretim öğrencilerinin sportif faaliyete katılım düzeyi ile sosyal uyum ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,2010.
85. Sunay H. , Saracaloğlu S. Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri İle Spora Yönelten Unsurlar.Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 146.
86. Fişek, K. Türkiye de ve dünyada spor yönetimi. Ankara: Bağırhan Yayımevi. 1998. 2003.
87. Amman Mt. Spor Sosyolojisi. İçinde: Sporda Sosyal Bilimler 1. Ed: İkizler HC, Alfa Yayınları, İstanbul, s.85-150. 2000.
88. Erdemli A. İnsan, Spor ve Olimpizm: Spor Felsefesi Yazıları. Sarmal Yayınevi, İstanbul,s.58-59. 1996.
89. Mengütay S.Morpa spor ansiklopedisi.Cilt2.İstanbul:Orhan Ofset,156 249. 1997.
90. KartalS.. İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri (Ankara İli Örneği).Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.2003.
91. Dilmen N.E., Öğüt, S. Sosyalleşmenin Yeni Yüzü: Sosyal Paylaşım Ağları, İkinci Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansı. Marmara Üniversitesi. İstanbul. 28-30 Nisan,2010.
92. Akan V. Sosyolojiye Giriş. İhsan Sezal (Editör). 2. Baskı, Ankara: Martı Kitap ve Yayımevi, 2003: 79-104.
93. Demir N. Birey, Toplum, Bilim; Sosyoloji Temel Kavramlar, Ankara: Turhan Kitabevi, 2008.
94. Tolan B. Toplum Bilimlerine Giriş. 2. Baskı, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 1985: 241.
95. Memduhoğlu H. B. Örgütsel Sosyalleşme ve Türk Eğitim Sisteminde Örgütsel Sosyalleşme Süreci, Van. Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Dergisi. Aralık 2008; Cilt:V, Sayı:II.
96. Arslantürk Z, Amman Mt. Sosyoloji, Kurumlar, Süreçler, Teoriler, Kaknû Yayınları,İstanbul 2000; 370.
97. Akyüz H. Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,1991; s.232.
98. Dönmezer S. Sosyoloji, V.Baskı, Tabiat Matbaası, İstanbul, 1974; 141.

99. Çelik E. Gençlerin Sosyalleşme Sürecine Kitle İletişim Araçlarının Etkileri, Türk Yurdu Yayınları, Ankara, 1996.
100. Köknel Ö. Kişilik, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1982; 82.
101. Yetim A. Sosyoloji ve Spor, Bilge Ofset Matbaacılık Yayıncılık, Maltepe/Ankara, 2008;30-179.
102. Yavuzer H. “Atatürk ve Gençlik” T.C. MEGSB, Ankara, 1987; 55.
103. Onur B. Ergenlik Psikolojisi, Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd. Şti. Ankara, 1987;87.
104. Bilhan S. Eğitim Sosyolojisi, Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Yayını, Ankara, 1986;366.
105. Aydın M. Kurumlar Sosyolojisi, Vadi Yayınları, Ankara, 2000 s.39.
106. Silah M. Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi,Ankara:Seçkin Yayınları,2005;s.327.
107. Yavuzer H. Eğitim ve Gelişim Özellikleri İle Okul Çağı Çocuğu, İstanbul: Remzi Kitapevi,2000;s.73.
108. Büyükkaragöz S. , Muammer, C. , Mustafa-Hasan, Y., Önder, P. Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitimin Temelleri). Konya: Mikro Yayınları, 1998; s. 146.
109. Başaran İ.E. Eğitime Giriş, Ankara: Sevinç Matbaası. 1984; 5. Basım, s.47.
110. Yörükoğlu A. “Gençlik Çağı”, İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım,1990; s.70.
111. Yavuzer H. Çocuk Psikolojisi. (Onaltıncı Basım.) Remzi Kitabevi,1998.
112. Yavuzer H. Ana Baba ve Çocuk. (Onikinci Baskı.)Remzi Kitabevi,1999.
113. Mc. Quail, C. Socialization. Wikipedia, The Free Encyclopedia, 494. Mead, G.H. akt.,2005.
114. Palut B. Sosyal Gelişim ve Arkadaşlık İlişkileri.İstanbul:Morpa Kültür Yayınları,2003.
115. Parker J.G., Asher, S.RPeer Relations and Later Personal Adjustment: Are Low-Accepted Children at Risk? Psychological Bulletin,1987;102(3):357-389.
116. Karakuş S, Küçük V, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, yıl 1 sayı 1, Özerk Matbaa, Kütahya, 1999.
117. Avcıoğlu. H. Etkinliklerle sosyal beceri öğretimi. Ankara: Kök Yayıncılık,2005.
118. Yalçın K.Y. , Küçük V. Kütahya ilinde yerleşik ve taşınmalı eğitim yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin toplumsallaşmasında beden eğitimi ve sporun önemi, 9. uluslar arası spor bilimleri kongresi, Muğla, 2006.

119. Kırbaş Ş, Taşmektepligil M. Y., Üstün A. “Ortaöğretimde Gençleri Şiddete Yönelten Nedenler ve Şiddeti Engellemede Spor Aktivitelerinin Rolünün İncelenmesi: Amasya İli Örneği” 9. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım 2006, MÜ, Muğla.
120. Erdemir İ., Ökmen, A. Ş., Sert, N. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu, resim ve müzik bölümü öğrencilerinin toplumsallaşma düzeylerinin karşılaştırılması, 9. uluslar arası spor bilimleri kongresi, Muğla,2006.
121. Sunay H. Ve Tuncel F. Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Cumhuriyet ve Çocuk, 2. Ulusal Çocuk Kültürleri Kongresi, A.Ü.Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, 602-603, Ankara,1999.
122. Bilen S. İşbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki Etkileri. Doktora Tezi Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir,1995.
123. Tanılkan K. Sunay, H Tarihi süreç içinde beden eğitimi ve spor, Çağdaş Eğitim Dergisi, Tekişik Yayıncılık, Şubat 33, Mart 42.,2002.
124. Özdiñç Ö Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri, Spor Metre Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Ankara,2005.
125. Theberge N. Gender and Sport, In: J Coakley and E. Dunning (Ed.) Handbook of Sport Sludies., London: Sage,2000.
126. Tunçalp Ö. Selcuk Üniversitesi Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Konya 2011
127. Abraham A “Geschlecht als Strukturdimension Sozialer Ungleichheit-auch im Sport”, in:K. Cachayand I. Hartmann-Tews (Ed.) Sport und Soziale Ungeichkeit Stuttgart: Verlag Staphanie Naglschmid. . 1998.
128. Kuyulu İ. Spor Lisesi ve Anadolu Liselerinde Öğrenim Gören Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Düzeylerinin Çeşitli değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Sağlık Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş,2015.
129. Merter K. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Maltepe İlçesi Örneği) Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.
130. Yılmaz F. Ortaokul 6.7.8. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul

- Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
131. Aytan G. K. Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Sporun Etkileri, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara,2010.
  132. Soylu A. Fırat Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyal Ve Duygusal Öğrenme Becerileri. Yüksek Lisans Tezi Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2007.
  133. Yetim A. Sosyoloji ve Spor, Morpa Yayınları, Ankara, 2005.
  134. Sneyder E. E Spreitzer, Correlates Of Sport Participation Among Adolescent Girls, Research Quartely,1976;s, 804-809.
  135. Başaran İ.E Eğitim Psikolojisi, Başaran Yayınları, Ankara, 1980.
  136. Bacanlı H. Sosyal Beceri Eğitimi. Ankara: Nobel Yayınları, 1999; s.33.
  137. Kılıçgil E. Sosyal Çevre- Spor İlişkileri, Bağırhan Yayinevi,Ankara,1998.
  138. Aslanel M.N. Kamuoyu oluşumunda kitle iletişim araçlarının rolü, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1993.
  139. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. s. 292, Ankara, 1994.
  140. Avşar Z, Öztürk F K, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi (Uludağ Üniversitesi Örneği) Eğitimde Kuram ve Uygulama. Uludağ Eğitim Fakültesi Dergisi 2007; 3(2): 197-206.
  141. Şenol E. Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği İle Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi 2015
  142. Kırılmazkaya G. İlköğretim Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Elazığ, 2010.
  143. Seven S, Yoldaş C. Sınıf öğretmeni adaylarının sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi 2007; 4,1-4.
  144. Akpınar S. Spor Federasyonlarında Çalışanların, Sosyal Beceri, İş Doyumu ve Problem Çözme Yeterlilikleri Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.

Tablo 1: Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	55
Tablo 2: Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	55
Tablo 3: Araştırma Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	56
Tablo 4: Araştırma Grubunun Ailenizin Aylık Geliri Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	56
Tablo 5: Araştırma Grubunun Anne Mesleği Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	57
Tablo 6: Araştırma Grubunun Baba Mesleği Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	57
Tablo 7: Araştırma Grubunun Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	58
Tablo 8: Araştırma Grubunun Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	58
Tablo 9: Araştırma Grubunun Nerede Kalıyorsunuz? Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	59
Tablo 10: Araştırma Grubunun Düzenli Spor Yapıyor Musunuz? Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	59
Tablo 11: Araştırma Grubunun Haftada Kaç Saat Spor Yapıyorsunuz? Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	60
Tablo 12: Araştırma Grubunun Okuduğunuz Üniversite Değişkenine Göre Spor ve Sosyalleşme Durumlarına İlişkin Kestirisel Bulgular;.....	60
Tablo 13. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması;.....	61
Tablo 14. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme Düzeylerinin Anne Mesleği Değişkenine Göre Karşılaştırılması;.....	61

Tablo 15. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Baba Mesleği Değişkenine Göre Karşılaştırılması;	62
Tablo 16. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Düzenli Spor Yapma Değişkenine Göre Karşılaştırılması;	62
Tablo 17. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması;.....	63
Tablo 18. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması;	63
Tablo 19. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Ailenin Toplam Aylık Geliri Değişkenine Göre	
Karşılaştırılması;	64
Tablo 20. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması;.....	64
Tablo 21. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması;.....	65
Tablo 22. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Kaldığı Yer Değişkenine Göre Karşılaştırılması;.....	65
Tablo 23. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Haftalık Spor Yapma Süresi Değişkenine Göre	
Karşılaştırılması;	66
Tablo 24. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme	
Düzelelerinin Okudukları Üniversite Değişkenine Göre Karşılaştırılması;	66

9. EKLER DİZİNİ

Sayfa No

EK 1. DEMOĞRAFİK ÖZELLİKLER.....	89
EK 2. SPOR VE SOSYALLEŞME ÖLÇEĞİ	90
EK 3. ETİK KURULU RAPORU	91

10. EKLER

EK 1.DEMOĞRAFİK ÖZELLİKLER

Sevgili Öğrenciler;

Bu anket çalışması Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında yapmış olduğum Yüksek lisans programı gereğince yapılmaktadır. Tez Konusu “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi”dir .Elde edilen bulgular Kesinlikle Başka Bir Amaç için kullanılmayacaktır.Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim .

Araştırmacı: Abdulselam ERDİMEZ

Yrd.Doç.Dr.Ünal TÜRKÇAPAR

A.Demografik Özellikler

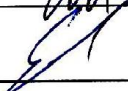

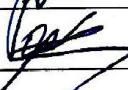
1. Cinsiyet? Erkek ( ) Kadın ( )
2. Yaş.....
3. Bölümünüz?.....
4. Sınıfınız 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( )
5. Ailenizin Toplam Aylık Geliri Nedir?
Asgari Ücret ( ) 600-1000TL( ) 1001-1400TL( ) 1401-1800TL( ) 1801 den fazla ( )
6. Anne ve Baba mesleği? Anne..... Baba.....
7. Annenizin eğitim durumu? Okur yazar değil ( ) İlköğretim ( )
Lise ( ) Üniversite ( ) Lisans Üstü ( )
8. Babanızın eğitim durumu? Okur yazar değil ( ) İlköğretim ( )
Lise ( ) Üniversite ( ) Lisans Üstü ( )
- 9.Nerede kalıyorsunuz? Devlet yurdu ( ) Özel yurt ( ) Apart ( ) Ailemle ( )
10. Düzenli spor yapıyor musunuz ? Evet ( ) Hayır ( )
Spor yapanlar aşağıdaki soruyu cevaplayabilir.
11. Haftada kaç saat spor yapıyorsunuz? 1-3 ( ) 3-5 ( ) 5-7 ( ) 7 üzeri ( )

EK 2.SPOR VE SOSYALLEŞME ÖLÇEĞİ					
B. Spor ve Sosyalleşme ile ilgili değişkenler	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. ilgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirlevidir					
2. Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum					
3. Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem					
4. Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım					
5. Spor aktivitelerinde başkalarını memnun etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam					
6. Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilme benim için önemli değildir					
7. İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler					
8. Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır					
9. Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim					
10. Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam					
11. Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri					
12. Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım					
13. Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur					
14. Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim					
15. Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum					
16. Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım					
17. Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğuruyu söylerim					
18. Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim					
19. Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar					
20. Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim					
21. Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar					
22. Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür centilmenlikten uzak hareketler)					
23. Bir grubun üyesi olmaksızın, kendime özgü bir değer yapısına sahip birev olmayı tercih ederim					
24. Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar					
25. Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım					
26. Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım					
27. Spor eğitimi topluma faydalı bireyler yetiştirilmesinde					
28. Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar					
29. Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar					
30. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur					
31. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten					
32. Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım					
33. İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrenin etkisi					
34. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım					
35. Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla hoş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim					

EK 3. ETİK KURULU RAPORU

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	Araştırmanın Başlığı	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi		
	Sorumlu Araştırmacı	Yrd. Doç. Dr. Ünal TÜRKÇAPAR		
	Başvuru Tarihi	26.06.2015		
	Protokol No	124		
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	Anket çalışmaları			
ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☐	ÇOK MERKEZLİ ☒	ULUSAL ☐	ULUSLARARASI ☐
KARAR BİLGİLERİ	Oturum No: 2015/10	Karar No: 06	Tarih: 27.07.2015	
	Yukarıda başvuru bilgileri verilen araştırma dosyası; araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmanın gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığı toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile KABUL EDİLMİŞTİR.			

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU							
BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI			Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR				
Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Araştırma ile İlişki		Katılım		İmza
Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR Başkan	Göz Hastalıkları	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	KATILMADI
Prof. Dr. Metin KILINÇ Üye	Tıbbi Biyokimya	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Ertan BÜLBÜLOĞLU Üye	Genel Cerrahi	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Mustafa GÖRÇE Üye	Nöroloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	KATILMADI
Doç. Dr. Perihan ÖZTÜRK Üye	Dermatoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Kamile GÜL Üye	Endokrinoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Ekrem KİREÇÇİ Üye	Tıbbi Mikrobiyoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	KATILMADI
Yrd. Doç. Dr. Hamide SAYAR Üye	Patoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. B. Nürten SERİNGEÇ Üye	Fizyoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
ŞERH (VARSA)							

11. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Abdulselam ERDİMEZ
Uyruğu :T.C
Doğum tarihi ve yeri :
Medeni hali :Evli
Telefon :
Faks :
e-posta : urfakarate@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans:	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	2016
Lisans	: Ahievran Üniversitesi Besyo (Antrenörlük Eğitimi)	2014

İş Deneyimi

Karate Milli Takım Antrenörlüğü
Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Spor Kulübü Tenis Antrenörlüğü
Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Spor Kulübü Karate Antrenörlüğü
Kırşehir Karate İl Temsilciliği

Yabancı Diller

İngilizce

Yayınlar

“Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi” İhsan KUYULU , Fatih BÜYÜKÇAPAR , Emel ŞENOL , Abdulselam ERDİMEZ , Onur OKÇUOĞLU , Ozan İLKUTLU “8.Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi